

CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI

STEVILKA 11., 12.

NOVEMBER, DECEMBER 1926

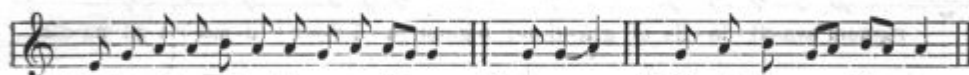
LETNIK XLIX.

Izhaja šestkrat na leto kot dvomesečnik. Cena listu z glasbeno prilogo vred 35 Din, za dijake 20 Din, za Italijo 40 Din, za Ameriko 1 dolar. Uredništvo in upravnništvo: Pred škofijo 12/I.

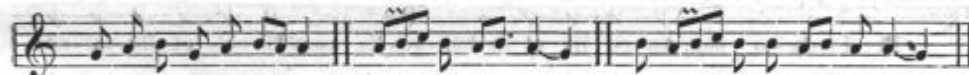
PREFACIJA ZA PRAZNIK KRISTUSA KRALJA.

Novi praznik Gospoda našega Jezusa Kristusa Kralja, ki ga je uvedel sedanji sv. Oče Pij XI. in določil, naj se praznuje vsako leto zadnjo nedeljo v oktobru, ima v posebnem mašnem obrazcu hkrati tudi posebno slovesno prefacijo.

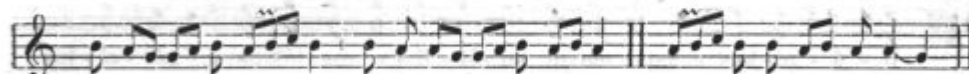
Dodatno k spremenljivim mašnim spevom: introitu, gradualu, ofertoriju in komuniji za praznik Kristusa Kralja, ki smo jih objavili v 9., 10. številki glasbene priloge našega lista, podajamo danes slovesno koralno prefacijo. Glasi se tako-le:

Per óm-ni-a saé-cu-la sae-cu-ló-rum. R̄. A-men. V̄. Dó-mi-nus vo-bis-cum.

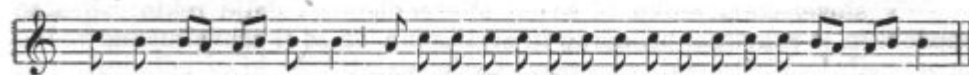
R̄. Et cum Spí-ri-tu tu-o. V̄. Sur-sum cor-da. R̄. Ha-bé-mus ad Dó-mi-num.

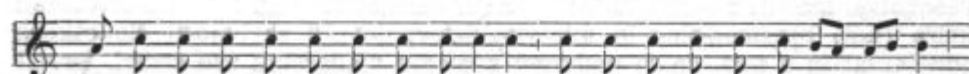
V̄. Grá-ti-as a-gá-mus Dó-mí-no De-o no-stro. R̄. Di-gnum et ju-stum est.

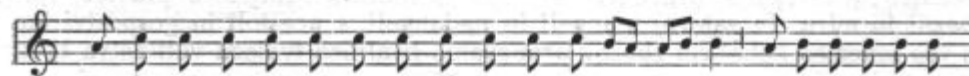
Vere dignum et justum est, aequum et sa-lu-tá-re, nos ti-bi semper et u-bí-que

grá-ti-as á-ge-re: Dó-mine sancte, Pater omni-potens ae-tér-ne De-us:

Qui u-ni-gé-ni-tum Fí-li-um tuum, Dó-mi-num nostrum Jesum Christum,

Sa-cer-dó-tem ae-tér-num et u-ni-ver-só-rum Re-gem, ó-le-o ex-sul-ta-

ti - ó - nis un - xí - sti: ut se - íp - sum in a - ra cru - cis hó - sti - am im -
ma - cu - lá - tam et pa - cí - ti - cam óf - ferens, re - dem - pti - ó - nis hu - má - nae
sa - cra - mén - ta pe - rá - ge - ret: et su - o sub - jéc - tis im - pé - ri - o óm -
ni - bus cre - a - tú - ris, ae - térn - um et u - ni - ver - sá - le regnum, im - mén -
sae tu - ae trá - de - ret Ma - je - stá - ti. Regnum ve - ri - tá - tis et vi - tae:
regnum san - cti - tá - tis et grá - ti - ae: regnum ju - sti - ti - ae, a - mó - ris et pa - cis.
Et í - de - o cum An - ge - lis et Archán - ge - lis, cum Thronis et Do - mi - na -
ti - ó - ni - bus cumque om - ni mi - lí - ti - a cae - lé - stis e - xér - ci - tus
hymnum gló - ri - ae tu - ae cá - ni - mus, si - ne fi - ne di - cén - tes.

V slovenskem jeziku bi se od »Vere dignum« dalje reklo: »Res se spodobi in je pravično, primerno in zveličavno, da se ti zahvaljujemo vedno in povsod: sveti Gospod, vsemogočni Oče, večni Bog: ki si edinorojenega svojega Sina, Gospoda našega Jezusa Kristusa, večnega Duhovnika in Kralja veselstva, mazilil z oljem radosti: da bi, darujoč samega sebe na žrtveniku križa (kot) brezmadežno in mirovno žrtev, dovršil skrivnosti človeškega odrešenja: in s tem, da je podvrgel svojemu vladarstvu vse stvari, izročil tvojemu neizmernemu Veličanstvu večno in vesoljno kraljestvo. Kraljestvo resnice in življenja, kraljestvo svetosti in milosti, kraljestvo pravice, ljubezni in miru. In zatorej z angeli in nadangeli, s prestoli in gospostvi ter z vso množico nebeških zborov prepevamo hvalnico tvojega veličastva brez konca slaveč.

† ZLATOMAŠNIK IN DUHOVNI SVETNIK MIHAEL SAJE.

Dne 25. junija 1926. ob 8. uri zjutraj je po sprejetju sv. obhajila v Mekinjah pri usmiljenih bratih zatisnil svoje oči mož, ki zasluži, da se ga »Cerkveni Glasbenik« spomni, ker je bil od začetka vnet njegov pristaš, pospeševatelj in sotrudnik. Ta mož je preč. g. zlatomašnik in duh. svetnik ter župnik v pok. Mihael Saje.

Njemu veljajo besede: »Kar mož nebesa so poslala, da večnih nas otmo grobov, vse mati kmetska je zibala, iz kmetških so izšli domov.« Rodil se je v prijazni, z vinogradi obdani vasi Dol. Straži pri Prečni na Dolenjskem l. 1840. Srednjo šolo je obiskoval v Novem mestu in Ljubljani, kjer je bil sprejet v Alojzijevišče. Po končani osmi šoli je vstopil v bogoslovje v Ljubljani, da se pripravi za duhovniški stan. Za mašnika je bil posvečen leta 1869. V vinogradu Gospodovem je najprej šest let deloval kot kaplan v Kočevju, odkoder je bil premeščen v Šmartno pri Litiji, potem v Boštanj ob Savi in Studenec. Leta 1876. je dobil izpraznjeno župnijo Štango nad Litijo. Kakor povsod je bil posebno še tu njegov cilj življenja po zgledu Kristusovem postati vse vsem. Da doseže ta namen, je zastavil vse svoje moči.

V Štangi je znana božja pot sv. Antona Padovanskega. Ob glavnih shodih (sv. Anton Pad., sv. Simon in Juda in Angeljska nedelja) prihajajo od vseh strani velike množice romarjev. Takrat je storil vse, da so romarji zadostili svoji dušni dolžnosti. Ob takih prilikah je povabil čč. oo. frančiškane in sosednje gospode na pomoč. Trudil se je na prižnici in dostikrat pretresljivo oznanjeval besedo božjo. Bil je izvrsten govornik. Njegov močan, prijetno doneč glas je globoko segal v srca poslušalcev. Njegove prepričevalne besede je podpiral tudi njegov zgled. Po cele ure je preklečal pred Najsvetejšim in to stalno vsak dan. Pri njegovem delovanju mu je bila posebno pri srcu lepota hiše božje. Takoj ob nastopu župnije v Štangi je pričel popravljati cerkev, ki jo je popolnoma preuredil. O njem veljajo besede psalmistove: »Ljubil sem kras Tvojega bivališča«. Napravil je tri nove oltarje, stransko kapelo, flak, obhajilno mizo, orgle itd., tako, da vsakega iznenadi, ko vidi to cerkev. Tudi župnišče in gospodarsko poslopje je prenovil. Sezidal je stanovanjsko hišo — cerkveno hišo, v kateri je lepo veliko stanovanje za organista in šola. Komaj je eno delo dovršil, že je mislil na drugo, tako, da so ljudje rekli: »Kaj bodo naš gospod zopet delali, ker brez dela in popravljanja ne morejo živeti.« Nabavil je več novih lepih cerkvenih oblačil, ker se je stavil na stališče, da se mora služba božja čim slovesneje in dostojneje obhajati.

Sam več glasbenik je skrbel za lepo in pravilno cerkveno petje. Za organista je prav po očetovsko skrbel, bodisi v gmotnem ali duševnem oziru. Preskrbel je, da je občina uredila (morda prva v tistem času) orga-

nistovo plačo. Naročil je vse muzikalije, kar jih je izšlo. Gledal je, da je dobil mladega, agilnega organista, katerega je navduševal za nadaljnje študije. Igrati je moral vsak dan po več ur, večkrat v njegovi navzočnosti. Na razpolago mu je dal svojo bogato knjižnico, kjer si je lahko izbral sebi primerne knjige. Ako je videl, da je sposoben in ima veselje do učenja, mu je prepustil pouk v šoli (v Štangi je namreč zasilna šola), kjer je poučeval pisanje, branje, računanje in druge predmete. Posebno je bil vesel, ako je okrajni šolski nadzornik s pohvalo organista-učitelja zapustil šolo. Imel je povečini prav dobre organiste, katerih se je vedno z veseljem spominjal in kadar ga je kateri obiskal, ga je gostoljubno sprejel.

Član Cecilijanskega društva ljublj. škofije je bil od začetka ter se stalno udeleževal občnih zborov in posegal v debate. Društveno življenje je vedno podpiral. Bil je član raznih društev, katere je podpiral ter člane bodril in navduševal.

V Štangi je deloval dolgih 36 let do leta 1912., ko je vstopil v pokoj. Težko se je ločil od priljubljenih mu štangarjev, a še težje so se ločili od njega župljani. Šel je v pokoj, a brez dela ni mogel biti. Nastanil se je v Skaručini, kjer je opravljal dnevno službo božjo. Tu je ostal do leta 1920. Takrat se je preselil k Usmiljenim bratom v Mekinje pri Kamniku, kjer je ostal do svoje smrti.

In sedaj je ta mož dela, ki ni poznal počitka, odšel k Njemu, »Kjer lepše solnce sveti, lepša zarja rumeni.«

Časten in slaven mu spomin!

Ivan Mladinec:

SMRT ZNAMENITEGA JUGOSLOVANSKEGA GLASBENIKA V NEW YORKU.

Dne 18. in 19. junija so vsi ameriški časopisi v New Yorku naznanili smrt glasovitega človeka, ki je v družbi s par drugimi doprinesel h glasbeni kulturi Združenih Držav več kot kaka druga organizacija. Ta ameriški odličnjak, ta muzikalni pionir komorne glasbe ni bil nikdo drugi nego naš sorojak **Louis Svečenski**. Med tukajšnjimi Jugoslovani je bil skoraj nepoznan, ali bil je prvak v muzikalnem življenju velike in svetovne glasbene metropole New York.

Pogreb tega odličnega rojaka se je vršil dne 21. junija v Campbell kapeli, in mrtvi ostanki so bili sprovedeni v krematorij v Union City, N. J. — Sprevedu so prisostvovali vsi važnejši glasbeniki, ki se nahajajo v New Yorku, kot glasoviti pianisti Harold Bauer, Leopold Godowski in drugi. Slovesni govor je imel Rubin Goldmark, predsednik New York Musicians' Club (The Bohemians), ki ga je ustanovil Svečenski in v katerem se shajajo največji glasbeni ženjiji sveta. V jako ganljivih in izbranih besedah je opisal pomen Svečenskega za razširjenje muzikalne umetnosti v Ameriki. Ves obred je bil tako skromen, kot je bilo skromno življenje tega velikega umetnika in glasbenega pedagoga.

Preludij na orglah je napolnil atmosfero z otožnostjo, ki je bila v srcu vseh njegovih dolgoletnih prijateljev. Mr. Simmons, član muzikalnega kluba, je odpel ganljivo žalobnico. Za njim je sledil poslednji pozdrav g. Goldmarka in ceremonijo je završil Mr. Joseph Fuchs, bivši učenec pokojnikov, koncertni mojster clevelandskega simfoničnega orkestra in vodja clevelandskega kvarteta na gosli; izvedel je odlične violinske kompozicije.

Obredu so prisostvovali tudi g. Etbin Kristan, jugoslovanski izseljeniški komisar v New Yorku, g. Leonidas Vodenlić kot zastopnik generalnega konzulata, g. Ivan Mladineo od strani Jugoslovanskega Kola, Jugoslovanskega kluba in Foreign Language Information Service in g. Aleksander Savin, poznan jugoslovanski skladatelj in orkestralni dirigent v New Yorku. Smrtne ostanke sta spremila do groba gg. Kristan in Mladineo.

Luis Svečenski se je rodil v Osjeku l. 1862. od očeta, ki je bil učitelj ljudske šole, ki ga je pripravil za realko. Glasbeno vzgojo je začel dobivati, ko mu je bilo komaj šest let, od dveh Čehov — Seybal za gosli in Mahulka za klavir. Ona dva sta mu dala prve temelje in ga primerno pripravila, da je mogel vstopiti v Glasbeni Zavod v Zagrebu, potem ko je dovršil realko. Svečenski je istočasno pohajal vseučilišče in Glasbeni zavod. Tedanji umetniški ravnatelj Glasbenega zavoda je bil slavni Ivan Zajc. Vzlic vseučiliščnim študijam je z uspehom dovršil glasbeno šolo in se je toliko izpopolnil v goslanju, da je mogel nastopati kot solist na raznih prireditvah. Glasba ga je toliko privlekla, da je vstopil v gledališki orkester, ki ga je tedaj vodil sam Zajc, in tu je imel izredno priliko spoznati se z operno literaturo in izuriti se v orkestralnem izvajanju.

Še kot študent v Zagrebu je bil večkrat povabljen, da nastopi kot solist v privatnih hišah in v javnosti, in njegov sloves mu je kmalu začel odpirati vrata tudi najodličnejših zagrebških družin. Pisatelju teh vrstic je pokojnik večkrat izjavil, kako se rad še spominja svojega nastopa pri grofici Buratti, pri kateri priliki se je med gosti nahajal tudi ban grof Pejačević. Ti njegovi uspehi niso ostali brez dobrih posledic; hrvatska vlada se je zainteresirala za tega nadebnega mladeniča in mu dala triletno štipendijo za študije na dunajskem konservatoriju. Tu je bil učenec profesorja Druena za vijolino in direktorja Hellmesbergerja, voditelja enega izmed najglasovitejših goslarskih kvartetov v zgodovini komorne glasbe. Leta 1885. je bil promoviran in še istega leta ga je angažiral kot prvega violinista direktor Wilhelm Gericke od Boston Symphony Orchestra. Z njim je 23 letni Svečenski prišel v Ameriko.

Malo časa kasneje je koncertni mojster orkestra, Franz Kneisel (ki je umrl pred nekaj meseci), osnoval goslarski kvartet in vlogo viole ponudil Svečenskemu. Kot član tega svetovno-slavnega kvarteta in kot duša njegova je ostal Svečenski polnih 33 let. Ko so člani Kneiselovega kvarteta uvideli, da jih njihova naloga v smeri komorne glasbe zove, da se mu izključno posvetijo, so zapustili orkester in začeli svoje zgodovinske turneje. Ta najslavnejši kvartet in obenem najslavnejša glasbena institucija v Ameriki je obstojala do l. 1917., ko so se njeni člani postarali in se posvetili poučevanju. V zgodovini ameriške glasbe zavzema Kneiselov String Quartet najvažnejše mesto, ker je bil to prvi poskus v Ameriki na polju komorne glasbe, ki se je kasneje toliko popularizirala, da danes zavzema prvo mesto v glasbenem življenju. Ta kvartet je nekolikokrat prepotoval ocean in koncertiral po Angleškem, da se ne spominjamo njegovih neštevilnih turnej širom Amerike. Čez dvajset let je Svečenski poučeval v Institute of Musical Art v New Yorku (glasovitem Damrosh Institute). Pred dvema letoma pa je bil imenovan za profesorja na Curtis Institute of Music v Philadelphiji, kamor je pohajal po enkrat na teden in poučeval ansambel. Žalibog mu je petnajstmesečna težka bolezen preprečila, da bi razvil ta oddelek novega instituta.

Dasi je Svečenski odšel iz domovine pred 41 leti, je vedno ostal dober Hrvat. Bil je seveda daleč od nas, zato ker ni imel prilike shajati se s svojimi sorojaki in ker se je bil povsem vživel v svojo glasbo in svoj glasbeni svet. Ali čestokrat je obiskal svoj rojstni kraj in vzdrževal ozke zveze s svojimi prijatelji v rojstnem kraju. Pripovedoval je, kako je na turnejah kvarteta v Pennsylvaniji, romal dostikrat po železniškem vagonu za kadilce v nadi, da začuje hrvatsko govorico, kar se mu je pa le enkrat posrečilo. Z našo slavno Milko Trnino, nepozabnim »starom«¹ Métropolitan opere, je bil velik prijatelj in je z velikim veseljem pozdravil prihod g. Savina kot profesorja na istem zavodu, kjer je on sam poučeval.

Naj bo večna slava Louisu Svečenskemu kot enemu naših prispevateljev k ameriški civilizaciji in kulturi, njegovi vdovi in dvema hčerka pa naše sožalje.

Dr. Fr. Kimovec :

NOVE ORGLE.

Kar dvoje hkrati sem si ogledal. Ko sem se vračal s Krka, sem nalašč napravil ovinek preko Trsta, Gorice, Boh. Bistrice, da sem mogel iti preiskovat orgle, ki jih je postavila nova Kacinova tvrdka v Gorici, ki je — kakor smo slišali — vsaj za nekatere orgle prevzela živo umetniško zapuščino rajnega mojstra Milavca. Mehanično-pnevmatični del je izvršil znani izvrstni mehanik iz Milavčeve delavnice, Valiček, ki je vstopil v Kacinovo delavnico, intoniral je pa orgle tudi Milavčev učenec, zdaj samostojni orglarski mojster Franc Jenko, ki si je svojo lastno delavnico určil v Št. Vidu nad Ljubljano. Jenkova intonacija me je pred vsem nagibala, da sem se v spremstvu požrtvovalnega prijatelja Doktoriča peljal iz Gorice v Grgar in odtoč v Kanal, kjer stoje nove orgle iz Kacinove delavnice, intonirane po mojstru Jenku. Jenka sem zasledoval že ves čas po vojski, bodisi ob njegovih harmonijah, ki jih tudi izdeluje, zlasti pa ob popravah v različnih, po vojni poškodovanih orglah. Hitro sem opazil, da je zelo spreten, vesten delavec, ki slabosti orgel hitro najde, pa tudi hitro in temeljito odstrani. Opazil sem veliko obzirnost in spoštovanje do mojstrov, katerih orgle je v roke dobil, opazil veliko iznajdljivost, ki je z njo stare, komaj rabne orgle znal obogatiti z novimi izpremeni, ne da bi staro celoto razdril; tudi to sem dognal, da ima čut za lep orgelski glas, tega pa, kako si samostojno zamisli intonacijo orgel kot glasovne enote, sestavljene iz toliko in toliko popolnoma različnih samostojnih enot, seveda iz teh drobcev nisem mogel spoznati. Ko sem pa slišal te dvoje orgle, ki jim je moral Jenko ob dokaj neugodnih razmerah vdihniti dušo — ustvariti glas, sem se močno razveselil; saj mi je iz njih zavelo nekaj tega, česar smo bili vajeni pri našem, doslej največjem mojstru, najboljšem intonatorju Milavcu. Spoznal sem, da Milavec Jenka ni zastonj imenoval svojega najboljšega učenca; in upanje je ostalo, da se bo Milavčevo sijajno delo v mladem mojstru Jenku nadaljevalo.

¹ V Grgar sva dospela prav do šolske maše ob začetku. Na župnikovo željo sva šla na kor pomagat orglat in pet. Kako sva bila prijetno iznenadena, ko se je takoj za nama oglasila vsa cerkev. V cerkvi je bila šolska mladina, pa nič manj tudi odraslih ljudi; bil je prvi petek v oktobru. Kako lepo je bilo slišati ob lepih orgelskih glasovih to mogočno lepo petje prav vseh navzočih. Skoro verjeti nisem mogel, da bom na zapadu Slovenije kaj takega učakal. Tako me je prevzelo, da že davno nobeno petje ne tako. Nič se ne čudim, če Majar in Slomšek o ljudskem petju pišeta v najvišjih superlativih. Zal mi je, da nisem poprašal, čigava zasluga je, da se ljudsko petje v Grgarju tako lepo razvija. Škoda, obžalovanja vredna škoda, da ni po vsej Sloveniji tako.

Orgle imajo sledečo dispozicijo:

V Grgarju:

Manual:

1. Principal 8',
2. Gamba 8',
3. Salicional 8',
4. Vox coelestis 8',
5. Oktava 4',
6. Flavta 4',
7. Mikstura 3na.

Pedal:

8. Subbas 16',
9. Oktavbas 8'.

Zveze:

Oktavna zveza v man.,
Pedalna zveza z man.

Zbiralniki:

p, mf, f, Tutti, o.

V Kanalu:

Manual:

1. Principal 8',
2. Burdon 8',
3. Flavta 8',
4. Viola 8',
5. Salicional 8',
6. Vox coelestis 8',
7. Oktava 4',
8. Gamba 4',
9. Mikstura 3na.

Pedal:

10. Subbas 16',
11. Oktavbas 8'.

Zveze kakor v Grgarju.

Zbiralniki:

pp, p, mf, f, Tutti, o.

Dispozicija ima pri obojih orglah nedostatke, ki jih pa, kakor sem čul, ni zagrešila Kacinova delavnica, ki je morala orgle narediti po dani dispoziciji, še manj Jenko, ki je imel nalogo že postavljenemu mogočnemu glasbenemu trupu vdihniti življenje.

Nepopravljiva pa tudi neodpušljiva napaka v dispoziciji obojih orgel je ta, da imajo samo po en manual. Toliko število izpremenov bi se vsekako moralo in bi se tudi prav lahko razvrstilo na dva manuala. Koliko bi bile orgle bolj uporabne!

Prav tako je velika škoda, da superoktava v manualu ni izpeljana. Neštetokrat bo organist to prav bridko občutil, ko mu bo prav takrat in prav tam pošla moč, ko si je bo najbolj zaželel.

Oktavni bas 8' v pedalu je danes, ko s pedalno zvezo vsak izpremen iz manuala lahko povzamemo v pedal, nepotreben. Stroški zanj naj bi se rajši koristneje porabili za drugi manual oziroma za kak bolj koristen manualni izpremen. To je še ostanek starše orglesko-tehnične miselnosti, ko orgle niso imele pedalne zveze, ali pa je bila tako okorna, da je niso radi rabili.

Omara je v obeh primerih taka, kakršne pač znajo delati mizarji po orglarskih delavnicah: dolgočasna, šablonska; v Kanalu zaspana, krmežljava baroka, živ posmeh čudoviti lepi baroki orglam nasproti živahno, v mogočnem razmahu se razživljajočega krasnega tabernaklja v enako življenja polnem presbiteriju, s prečudno nežno igro med svetlobo in senco, ki se lovita po lahnih, kakor na steno dahnjenih arhitektonsko dekorativnih poznogotskih členih. Ali ne bomo nikdar več dosegli tega, da bi zunanja lepota, če notranji glasbeni lepoti naših novih orgel ne more odgovarjati, je vsaj ne kazila? Zakaj bi ne napravil načrta za omaro dober arhitekt? Na Goriškem imamo tudi orglarska delavnica izvršiti. (Prim. načrte za Sv. Katarino, Dovje, Žiri, pa kako krasni, silni so v svoji preprosti zamisli. Za žirovskega je zahtevala cerkvena uprava, da mora biti tako preprost, da ga bo lahko izvršil domači mizar. In ga je. Pa omara, kako sijajna je! Tako, da so se žirovski kmetje svoj čas menili: »naša cerkev je zadaj najlepša.« In je omara poleg tega še skrajno »moderna«!)

Grgarske orgle poleg tega občutno pogrešajo osemčveljski široko menzurirani temni burdon ali primerno osemčveljsko flavto (cevna votla, dvojna, navadna flavta ali kakršna že koli, da bi bil le en register, ki bi režočin izpremenom dajal mehko podlago, svetli barvi goselnih izpremenov nekoliko temnejše ozadje. Če bi se v dispozicijo ne bil privzel oktavni bas, ali če bi se bila prav gamba izpustila, bi se bilo temu pogrešku lahko ogniti. — Kanalske imajo brez vse potrebe ostro gambo 4', ki je po intonaciji sicer zelo lepa, ampak za petje in za pleno popolnoma brez pomena; namesto nje bi bila boljša katerakoli štiričveljska flavta (fl. traverso, konicasta fl., fl. amabile, fl. dolce), ali če mora izpremen vsekakor imeti režočin glas, bi se veliko bolj podal mehki salicet 4' ali nežni dolce 4' ali celo viola d' amore 4', ali tudi na stari način mehko intonirana fugara 4' (kakor jo je intoniral n. pr. Rumpl). Svetovati bi bilo, naj tvrdka sedanjo gambo 4' zamenja s kakim gori imenovanim izpremenom, sedanjo gambo 4' pa navzdol izpopolni in jo vstavi v kake druge orgle. Pazi naj samo, da bo intonacija pridejane najnižje oktave tako lepa, kakor je sedanja.

Materiala samega nisem preiskoval; igralnik je po obliki in razdelitvi Milavčev, pripraven, ličen. Funkcija v celoti zadovoljiva; vzorne točnosti pnevmatika seveda nikoli ne doseže; na kakšni posamezni tipki bi se izgovarjanje morda le še dalo izpopolniti. Mehovje zadošča; če bi bilo pa malo večje, bi imel mehač zlasti pri igri s polnimi orglami lažje opravilo.

Mehanično-pnevmatični del teh orgel je torej v celoti prav dober in funkcija taka, da so orgle za vse cerkveno-liturgične potrebe prav dobro uporabne.

Najvažnejša plat orgel pa je intonacija; saj orgel ne postavljamo zaradi trpežne mehanike, gibčne pnevmatike, estetski vzornih omar, prvovrstnega materiala, ampak zaradi lepega glasu.

Ta plat je pri obojih orglah najboljša. Principala sta široka, dokaj gosta, polna, kanalski za las rezen, da skoro malo na violinskega vleče, flavta mehka, voljna, posebno lepa je flavta 4' v grgarskih: živa, svetla, pa se vendar z vsakim izpremenom tako lepo spaja. — Kako lep soloregister bi bil to, če bi orgle imele dva manuala! Gamba in viola obe izraziti, ostro, pa hkrati široko režoči, salicional mehek, kakor misel, da si prav nobene izpremembe ne želiš; oktava primerno tišja, kakor principal, mikstura živahna, dobro polneča, ne kričeča, razen da se ob posebno tenkem poslušanju in pazljivem preizkušanju v kanalskih kvinta morda za drobno spoznanje zdi glasna. Med igranjem se pa ta vtis kar izgubi.

Edino, kar me je pri intonaciji nekoliko osupnilo, je vox coelestis, ki je sicer res ostro režoča, toda tiha kot šuštenje listov v lahnem vetru. Tu pa je vox coelestis v obojih orglah intonirana približno v značaju viole d' amore, dočim ima vox coelestis po svoji naravi značaj komaj zaznavno dihajoče eoline. Saj je tudi tu lepa, živa, da po človeku kar zagomazi, pa se vendar nisem mogel z njo docela sprijazniti. Kesneje sem zvedel, da so intonatorju za vox coelestis pripravili namesto eolinskih gambine piščali. Seveda jih tišje, kakor jih je, ni mogel intonirati, če je hotel iz njih značilen glas dobiti. In kar je veliko, da je iz široke gambe dobil ta ozki, tenko šumeči ton.

Polne orgle so res polne, žive, pa vendar ne kričeče, da cerkev s svojim jasnim, mogočnim glasom dodobra napolnijo.

Iz vsega preiskovanja sem dognal, da Jenko nima le tenkega sluha za barvo posameznih registrov, ampak da z intonacijo obvlada tudi celotne orgle in da zna posamezne registre drugega proti drugemu i po barvi i po moči izvrstno odtehtati. In še eno: če nas vse ne vara, bo Jenko zamašil vrzel, ki jo Slovenci izza Milavčeve smrti tako težko občutimo. V njem namreč upamo, da mu vstane mojster, ki bo v orglah izvrševal naše staro, orglarsko umetniško dobro sporočilo, kakršnega smo vajeni izza slavnega Križmana († 1795.) preko Deva, Rumpla do Goršiča in Milavca.

UČNI NAČRT ZA 1., 2., 3. IN 4. RAZRED VSEH OSNOVNIH ŠOL V KRALJEVINI SHS.

Izdalo ministrstvo prosvete, oddelek za osnovno šolstvo.

O. N. broj 8120. — 9. avgusta 1926.

Velja počenši od šolskega leta 1926-27.

Minister prosvete:

M. Trifunović s. r.

Izveleček:

VII. PETJE.¹

S m o t e r. Razvijanje posluha in glasovne vaje. Zbujanje in razvijanje estetskega in rodoljubnega čuvstva. Navaditi otroke peti lažje narodne rodoljubne pesmice.

I. in II. razred.

Pojo se manjše in lažje pesmice v zvezi z začetnim stvarnim poukom; posebno pozornost je obračati na narodno melodijo.

III. razred.

Pojo se narodne in umetne pesmi. Narodne himne (vse tri).

IV. razred.

Kakor v III. razredu in po možnosti dvoglasno.

P r i p o m b a. Umetne pesmi naj se izbirajo iz domačih skladb, ki so otroškemu čuvstvu najpotrebnejše in najbližje. Preden se začne učiti melodija, morajo znati otroci besedilo na pamet in ga morajo razumeti. Narodne kakor umetne pesmi se v vseh razredih pojo po taktu.

Priročne pesmarice za učitelja:

Ilič »Pesme, deklamacije i igre za 1., 2., 3. i 4. razred« (v cirilici).

Ilič »Džački horovi« (v cirilici).

Dobronič »Jugoslovenske pučke popijevke«.

Pregelj »30 troglasnih mladinskih zborov«.

Marolt »Narodne himne in druge pesmi«.

Žirovnik »Narodne pesmi I., II., III.«.

Druzovič »Pesmarica I., II., III., IV.«.

Razen načrta smo prejeli iz učiteljskih krogov še sledeče o p o m b e :

1. Učni načrt ne omenja, ali se bo poučevalo petje pesmic po posluhu ali po notah. Učni načrt teorije sploh ne omenja, torej ostane teorija zadeva podrobnega učnega načrta, ki se bo šele sestavil za posamezna srezka poglavarstva v okrajnih učiteljskih sejah. Ako se bodo seje držale natančno predpisa novega načrta, se teorija lahko popolnoma opusti, ker obstoja možnost, da se otroku pesem utepe po posluhu. Ako pa se bo smatralo za ob sebi umevno, da v šoli čitamo in pišemo, se bo poučevalo petje tudi s peresom in s knjigo teorije. To že s pridržkom pravice, da priporočena učna knjiga Druzoviča vadi petje po notah in uči vso teorijo. Ker pa vse te knjige le niso obvezne ampak le priporočene kot pomožne učitelju za pripravo, se vsak učitelj posluži teh knjig le tedaj, če se njemu to potrebno zdi ali ne. Torej mu ostane prosto, peti po notah ali po posluhu in gotovo bo marsikateri učitelj naše kraljevine ostal pri svoji stari šoli in pel po posluhu. — To pomeni velik udarec za občni razvoj petja

¹ Kjer je v šolah navada, da učitelji poučujejo deco v cerkvenem petju, ostane ta običaj še zanaprej, ako je učitelj iste veroizpovedi kakor večina učencev.

in glasbe sploh. Ne bo enotnosti v naših šolah in tako bodo velike težkoče zborom odraslih, ker zopet ne bodo dobivali dovolj izobraženih pevcev ali vsaj dobri glasovi ponekod ne bodo pristopili k zborom, ker ne bodo zadostno pripravljene in navdušeni za lepoto in umetnost petja.

2. Cerkveno petje se goji tedaj, ako je učitelj iste veroizpovedi, kakor večina učencev. Če torej ni iste veroizpovedi kakor večina učencev, mu cerkvenega petja ni treba poučevati. To res izgleda tako, kot da naj učitelj svoje nazore uveljavlja napram potrebi večine učencev. Cerkveno petje se tukaj odloči popolnoma od petja in se dodeli veroizpovedi učencev. — Z verskega stališča naj se goji cerkveno petje res tudi pri verstvu po veroučitelju. A, da bi se v kateremkoli predmetu učiteljevim nazorom morala umakniti večina otrok s svojo opravičeno zahtevo — to se mi ne zdi pedagoško in iz pravnega stališča na javni osnovni šoli krivično.

3. Opomba: »Kjer je v šolah navada ... ostane ta običaj še za naprej ...« Tudi ta stavek pove toliko, kot da se učiteljstvo ene ali druge šole prosto lahko izjavi, ali ima to v navadi ali ne. Navada je lahko stalna, ali le mimogrede vpeljana po kakem učitelju. Učiteljstvo izjavi, da to ni v navadi in cerkveno petje lahko popolnoma črta in izključi od petja. Vsaj sklicuje se lahko, da ta navada že dalje časa ne obstoja. S tem preide petje cerkvene pesmi na versko uro. Kaj pa pravi zaukazani predpis o verski učni uri? Novi načrti določajo veljavo dosedanjih učnih načrtov, dokler se sporazumno z ministrstvom za vere ne izdelajo novi. To je važna opomba. Merodajni — za cerkveno petje in verstvo kompetentni glasbeniki naj torej ne zamude prilike, predlagati ministrstvu, — da cerkveno petje kot obvezen del verstva poveri veroučitelju in mu določi v učnem načrtu svoje mesto in z ukazom odobri cerkvene pesmi za šolo in za šolske cerkvene pobožnosti. Da se pa veroučitelji ne bodo izogibali tej dolžnosti, treba pouka za ljudsko cerkveno petje že na teološki šoli prav tako, kot znanja obrednih spevov. Pouk v šoli je vendar še najvažnejši del vsega dušnega pastirstva. (Hammerschmidt S. J.) Pouk v šoli tvori temelj vsemu verskemu življenju.

4. Pri zbirki priporočenih učnih knjig — če se cerkveno petje v učnem načrtu že omenja — pogrešamo Premrlove pesmarice. To je edina učna knjiga te vrste in je dosegla svoj namen v tem, da je uredila enotno petje za cerkveno šolsko pobožnost. Njena vsebina je otrokom in času glasbene omike primerna in bi v tem oziru kar najbolje služila.

Kaj porečejo k cerkvenemu petju v šoli posamezne učiteljske in katehetske seje — o tem nas bo zanimalo in bomo prav radi poslušali, če bo kdo kaj v Glasbenik poslal.

Dr. Fran Mlinar-Cigale:

CERKVEN KONCERT V PTUJU.

Ob sodelovanju profesorja Franja Dugana iz Zagreba, njegovega sina Čedomila, P. Kamila Kolba in Slovenskega pevskega društva v Ptujju se je vršil dne 24. oktobra 1926 v minoritski cerkvi v Ptujju cerkven koncert s sledečim sporedom: 1. Cesar Franck: Koral števil. 3, orgle; 2. St. Premrl: Sv. Frančišek, mešani zbor; 3. Händel: Recitativ in arija iz oratorija »Mesia«; 4. Gullmant: Karakter, melodija v frigijskem načinu, orgle; 5. Vodopivec: Pod oljkami, mešani zbor; 6. Mendelsohn: Arija iz oratorija »Elias«; 7. Bach: Tokata v D-molu; 8. Vodopivec: O najsvetejša hostija, mešani zbor; 9. Sattner: Pozdravljena nebes gospa, mešani zbor; 10. Bach: Fantazija in fuga v A-molu, orgle.

Poleg priznanega mojstra na orglah, prof. Fr. Dugana, ki je z zanosom odigral 1. in 10. točko programa, je sodeloval njegov 11 letni sin Čedomil. Deček, ki bi moral biti

prav za prav še otrok, se sicer otroško neprisiljeno kreta, vendar pa je izraz njegovega obraza zgoščen in koncentriran ter da sklepatj na nenavadno duševno zrelost in samostojnost. Občudovanja vredna je njegova fizična moč in tehnična spretnost; kljub temu, da na normalni igralnikovi klopi ne more, niti prav sedeti, ampak komaj sloni, obvlada manuale in pedal z absolutno sigurnostjo in dobro registrira. Na tem koncertu je sviral točko 4. (karakter. melodija od Guilmana) in točko 7. (Bachovo Tokato v D-molu). Zadnji komad, ki zahteva popolnega orglavca, je odigral mladi Čedo z bravuro in tehnično dovršenostjo orgelskega virtuozu. Zanimivo bo zasledovati nadaljnji razvoj tega talenta, ki se je po komaj parletnem študiju povzpел že tako visoko.

P. Kamilo Kolb, čigar glas postaja mehkejši in prožnejši pri vsej svoji moči in zmagovitem sijaju v forte, je zapel odlomke iz oratorijev Mesia in Elias. Z največjim užikom ga vselej poslušam, saj spada med glasovno najbolj oblagodarjene pevce, ki jih imamo.

Slovensko pevsko društvo v Ptuju (pevovodja g. Fr. Fras) je prištevati med boljše zборе; z vztrajnim študijem bi moglo priti med zборе prve vrste. Brez posebno sijajnih glasov nudi zbor zaokrožen, poln ton in preseneča z izvrstnim piano. Proizvajana dela so bila solidno naštudirana in cel nastop prav simpatičen. Glede izbire proizvajanih del bi pa imel pomisleke. Na koncertne prireditve spadajo globokeje zamišljena in občutena dela, medtem ko tukaj izvajana razen Premrlovega »Sv. Frančišek« niso nudila nič nadpovprečnega. Še celo od Sattnerja so pri obilici njegovih krasnih in netezkih stvari izvajali čisto povprečno skladbo, kar je na vsak način obžalovati.

Novo minoritske orgle — delo družbe »Cecilia« v Salzburgu — so bile od strokovnjakov pohvaljene. Mislim pa, da bi naša domača orglarska industrija postavila lahko delo istih kvalitiet, saj so bila Milavčeva zadnja dela že visoko nad povprečnostjo nekaterih inozemskih firm in ravnokar čitamo, da so orgle na konservatoriju v Zagrebu kljub konkurenci raznih inozemskih podjetij poverjene firmi Brandl v Mariboru.

Franc Kramar:

KAKO IN KJE SEM NABIRAL SLOVENSKE NARODNE PESMI.

IX.

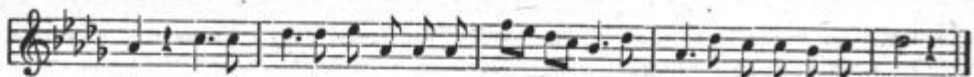
(Konec.)

Meseca januarja in februarja 1914 sem nabiral pravljice in drugo narodno blago za »Slovensko Matico«, in nisem zapisoval narodnih pesmi. Pač pa sem se meseca marca že zopet peljal na Dolenjsko nabirat narodne pesmi. Topot sem se pa ustavil v veliki šentvitski župniji, in sicer v teh-le vaseh: Selo, Zaboršt, Žubina, Menguš, Mišji dol, Petrušna Vas, Sv. Rok, Veliki Gaber itd. Po vseh teh vaseh sem zapisal čez 50 narodnih pesmi. Prišel sem potem na strmo Primskovo in se oglasil pri organistu Drakslerju. Vprašal sem ga, če bi se pri njem morda dobilo kaj starih cerkvenih pesmi. In res, dal mi je zapuščino svojega pokojnega očeta Matevža Draklerja, ki je bil organist vsega skup 40 let, pet let na Sv. Planini, 35 let pa na Primskovem. Ta zapuščina je bila dokaj obširna in zanimiva, in je bila od dveh primskovskih organistov: Drakslerja in Zadražnika. Ker je bil M. Draksler tudi pesnik po starem kopitu, je med to zapuščino tudi več njegovih izvirnih z napevi vred. Evo tu eno njegovo velikonočno!

Velkonočna pejssem.

1. Ko-mej dve-set tej-dnu je me - ni - lu, Kar smo tu-kaj skupej zbrani

bli, In je nas še grozno ve-se - li - lo, Deb do-nanšni dan še gor per-šli.

2.

Kolko tavžent lejt pa bo preteklu,
Ker vas inu mene tu ne bo!
Naše ime se ne bo več izreklu,
Glih kob nas nikol na svejt ne blo!

3.

Zalostno je rejs naše živlejne,
Kob človek večkrat premislu tu,
Naj bo mlad, al ima premožejne,
Vender more enkrat ųzet slovu.

4.

Zato nam je cajt spremlšuvati
Smert, terplejnje našga Jezusa,
Našo vejst čez grejhe izprašvati,
Kolkokrat smo razžalil Boga.

5.

Jezus je za nas na olski gori
Zalostnu kervavi pot potiv,
Najt teko solze, o grešnik, doli,
Boš ven enkrat grejhe zapostiv.

6.

Jezus je za nas težko križ nosu,
De bi grešnik pogubljen ne biv,
Za sovražnike na križu prosu,
Ti bpa rat le vsagca potopiv.

7.

Jezus gleda milo doli z križa,
Kje vstran zanas preboden biv;
Kolkokrat pa ti na tako vižo
Svojmo bližnim rane si deliv!

8.

Jezus že na križu slavu jemle,
Se za nas še enkrat ozre v nebu;
Ti pa grešnik, čeru revne zemle,
Malo kdej si spovniš le natu.

9.

Jezusa so u grob položili,
De svet pismu dopolnenu blu;
Kdaj si bomo grejšniki spovnilli,
Deb von enkrat grejham dal slavu.

10.

Jezus je vstov častit iz groba,
Alelujo poj vsak kristjan!
Naj le zgine proč vsa trohnoba,
Deb tud mi vstal gor na sodni dan.

11.

Kaj pa čem za perhe vam vtlati?
Jezusa terplenje in pet ran!
In deb mogu vsak svoj greh spoznati,
Deb peršu v nebu na desno stran!

Ker je Primskovo božja pot, je Draksler zlagal tudi romarske pesmi in odpevke pri litanijah, da jih je pel romarjem. Odpevkov je več med njegovo zapuščino. Vseh njegovih in Zadržnikovih pesmi z napevi je okoli 50, tako, da sem to »rajžo« spet zapisal in dobil okoli 100 pesmi na Dolenjskem. Umrl je ta Matevž Draksler pred 29. leti. Zdaj orgla na Primskovem najbrž še njegov sin.

Meseca aprila sem se podal na Gorenjsko v znano Podbrezje. Tam sem dobil spet neko pesemsko zapuščino, in sicer za pokojnim podbreškim učiteljem Fr. Černalcem, ki je bil tudi organist in poštar, vse obenem. Med to zapuščino je več pesmi pisanih tudi od Janeza Rojca in od M. Moharja, torej od treh organistov, ki so službovali v Podbrezjah. Napevov je prav za prav največ Riharjevih in Dolinarjevih, toda ker je napevov zelo veliko, sem zbral izmed teh kakih 50, ki najbrž niso še nikjer tiskani, in se smejo šteti med stare in narodne cerkvene napeve. Med to zapuščino je tudi mnogo starih latinskih maš, Requiemov, plesov itd. Zapisal sem takrat v Dolenji vasi pri Podbrezjah še nekaj drugih narodnih.

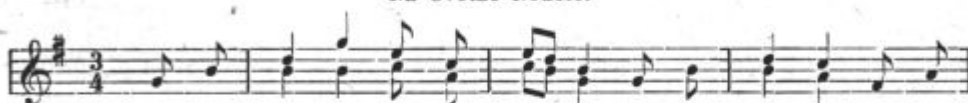
Mesec maj 1914. je bil posebno srečen mesec zame, kar se tiče nabiranja starih pesmi. Zvedel sem nekje v kamniški okolici, da je na visoki Šenturški gori umrl neki stari organist Janez Podgoršek, ki je bil organist po starem kopitu, in je tudi sam pesmi zlagal. Takoj sem vedel, da bo to nekaj zame, ker ako je bolj v hribih, bolj znajo in pojo stare pesmi. Neko nedeljo se vsedem na kolo, se pripeljem do Cerkelj pri Kranju, ga tam v neki hiši spravim, in se podam peš proti

strmi Šenturški gori. Ko prisopem gori, sem bil potem še tam pri krščanskem nauku, potem pa takoj k Mežnarjevim poskusit srečo. Dali so mi radi vso očetovo zapuščino, katere »šare« je bilo toliko, da nisem kaj takega pričakoval. Zahvalivši se jim najlepše, sem jo vesel odkuril s Šenturške gore, vesel dobrega uspeha. Bil sem še isti večer s kolesom doma.

Doma sem vse te pesmi in napeve pregledal, in potem prepisal, in ko sem zadnjo prepisal, je bila — sto petnajsta! Ali ni to lepo število, in to vse v enem dnevu dobiti?! Še kaj takih zapuščin, in potem se bo kaj poznalo! Toda nisem dobil nobene več. Ta je bila zadnja.

Pesmi iz Podgorškovke zapuščine so bile večinoma stare cerkvene pesmi, le nekaj jih je novejših, in še od teh je menda tiste napeve, ki so od njega pisani, sam zložil, ker se ne spominjam, da bi jih kje videl tiskane. Kar je pa on zložil obojno, t. j. napev in besede, je pa vse po starem kopitu. Evo Vam eno njegovo za Cvetno nedeljo!

Na Cvetno Nedelo.

1. { Svet Ma - teuš nam pod - pi - su - je V sve-tem E - van - ge - lju -
Je - zus po - slou po O - sli - co U to vas Be - ta - ni -

mu: } „Če va - ma kdo kej po - re - če, Re - ci - ta vi - dva ta -
jo: }

ko: Gospod jo zdej po - ter - bu - je, Zdaic jo va - ma pu - stu bo.“

2.

Ta jogra sta tako strila,
Koker Jezus sporoči,
To oslico perpelala
Iz Betanije vasi,
Na Oslico posadili,
De jezdi v Jerusalem,
Častitlivo ga spremili,
Vsi veseli šli za njim.

3.

Pel so: Hozana! Hozana!
Hvalen bodi kral leta,
Kater pride semkej k nama
V imen tega Gospoda!
Še otročiči nedoužni,
Kniso govoril poprej,
So takrat peti začeli,
Je ta čudeš se godiu.

Med Podgorškovo zapuščino je še mnogo pesmi njegovega izvora, ki so tej podobne, n. pr. »V zahvaleno Nedeljo«: Nekdaj v starimu testamentu *Je že ta navada bla, * De v enmu gvišnimu cajtu * Posebno so hvalil Boga itd. Tudi svetniških pesmi je nekaj prav starih, n. pr. od sv. Ane: Kristjan sem perteci * Iz ajfram ta dan, itd. Tako tudi ne manjka božičnih, velikonočnih, binkoštnih, za Vnebohod, adventnih, novoletnih, mašnih, postnih, obhajilnih, Marijinih, odpevkov pri litanijah itd. itd. Tudi pesmi za posebne prilike ne manjka, kot n. pr. »Per vpelvanju nouga Faimoštra«, in »Vošilo za god Gospod Faimoštra« itd. Vsekakor je bil ta »Johan' Podgoršek — kakor se je sam podpisoval — za tiste čase, ko je on služboval, zanimiva oseba, ki gotovo zasluži, da mu s temi vrsticami ohranimo na njega trajen spomin kot dolgoletnemu organistu in ljudskemu pesniku. Kdaj se je rodil in

kdaj je umrl ta zanimivi mož, mi ni znano. Če bi mogoče to katerega zanimalo, lahko izve pri župnem uradu na Šenturški gori.

Meseca junija sem se spet peljal v kamniško okolico nabirat narodne pesmi. V mestu Kamniku samem sem dobil pri pokojnem nadučitelju Jerneju Cenčiču neko staro pisano pesmarico, ki je bila pa žal brez napevov. Bil sem potem še v Komendi, Gmajnici, Mengšu in Trzinu. Največ pesmi izmed vseh teh naštetih krajev sem dobil v Trzinu, pri neki 72letni ženici Elizabeti Pernè, ki mi je zapela okoli 30 starih pesmi, cerkvenih in necerkvenih. Zanimivi ste bili božični: a) »Pastirčki, vstajajte góric« itd. (Ambrožič, št. 1. sp. l. 1775.); b) »Kokó ga b' prsmuknu, *Kaj zmirej smrči? *Upije kèt sova *Že cele noči« itd. Pripovedne: a) »V deveto deželo omožena«; b) »Od Križanskega Jožka«; c) »Od kralja Matjaža«; d) »Zormanova hčica«; e) »Živa pokopana rodi dete« itd.

Ravno isti mesec sem se peljal še na Notranjsko nabirat narodne pesmi, in sicer v vrhniško okolico. Bil sem v sledečih vaseh: Rovte, Zaplana, Vrh, Št. Jošt nad Vrhniko in v Podlipi. Po vseh teh vaseh sem zapisal okoli sto pesem. V Podlipi sem še dobil pri takratnem organistu Antonu Železniku neko obširno cerkveno pesmarico, katero je spisal nekdanji podlipški župnik Peter Hicinger, znani pesnik in pisatelj slovenski. (Njegov životopis se nahaja v »Domu in Svetu« l. 1898.) Hranim jo, kot lep spomin na tega zaslužnega moža.

Žal, da je bilo to moje nabiranje zadnje! Prišel je nesrečni mesec julij, ki je mene, kot tisoče drugih, pozval k vojakom, kamor sem šel že tretjič. Pisal sem prav do dneva mobilizacije moje ljube narodne pesmi, za katere sem se vedno zanimal in se ž njimi trudil. Nesel sem vse spisane še osebno g. Milčinskemu, se od njega poslovil, — kakor tudi od g. ravnatelja Hubada — in se podal med bojni grom. Bil sem pri vojakih potem do 7. junija 1919, torej skoraj pet dolgih let! In ker sem bil še pred vojsko tudi skoraj eno leto, sem bil do malega tam šest let. Bil sem tudi v italijanskem ujetništvu sedem mesecev, kjer sem užil več slabega ko dobrega. To dobro vem, da ko bi ne bil vojak, bi še veliko več narodnega blaga zapisal, kot sem ga tako, bodisi pesmi, pravljic in drugega gradiva. Dal Bog, da bi vsaj to še dočakal, da bi na merodajnem mestu priznali moj veliki petletni trud, katerega sem imel s slovenskimi narodnimi pesmimi in njih napevi, in iz hvaležnosti vse te pesmi tudi obelodanili. S tem bi bil moj dolgi in veliki trud najbolje poplačan.

Naj še dodam, koliko vsakovrstnih pesmi sem zapisal.

Cerkvenih in drugih pobožnih.

Adventnih	20
Božičnih	280
Novoletnih (s kolednicami)	52
O sv. treh kraljih (s kolednicami)	53
Svečniških (s kolednicami)	22
Postnih, o Kristusovem trpljenju	60
Sv. križevih potov	7
Velikonočnih	60
Za Kristusov vnebohod, binkošti, za praznik sv. Trojice itd., vseh	35
V čast sv. R. T. in obhajilnih	105
Blagoslovnih	18
Marijinih	177
Svetniških	144
Romarskih	110
Mašnih	23
Odpevov pri litanijah	305

Odnos 1471

Prenos 1471

O štirih poslednjih rečeh in za duše v vicaš	23
Obsmrtnic (mrliških)	400
Rožnih vencev	52
Raznih pobožnih	200

Skupaj nabožnih 2146

Posvetnih.

Pripovednih	218
Zdravic	290
Svatbenih (ženitovanjskih)	72
Koledniških (brez že zgoraj naštetih)	13
Stanovskih	355
Šaljivih, zabavljivih, otroških	376
Raznih	1000

Skupaj nabožnih in posvetnih 4470

PREGLED SAVREMENE TALIJANSKE GLAZBENE LITERATURE.

L. Refice: »MISSA JUBILAEI« sex vocum, accedit Motectum »D o m i n e, s a l v u m f a c P o n t i c e m« septem vocum-sine organo. Lit. 25. Pustet Roma (Piazza S. Luigi dei Francesi).

»Missa jubilaei« je uglazbljena za prošlogodišnji jubilej i u više prigoda izvedena u Rimu. To je tako reči jedina kompozicija, što potsjeća na tu prigodu, pa je skladatelj mogao tiskati samo izvanrednom novčanom potporom Sv. Oca. Kompozicija je u strogom polifoničnom stilu bez pratnje orgulja te je od veličanstvenog učinka. Skladatelj pokazuje potpuno poznavanje palestrininog stila, koji je obogatio sa rezultatima napretka glazbe i modernog stila. Nema sumnje, da bi našao mnogo štovatelja, ali na žalost naći će se malo zborova, koji su vješti pjevati 6- i 7-glasno »a cappella«, jer je nadodani motet za 7-glasni mješoviti zbor. Preporučuje se pojedincima za proučavanje.

M. Tosi: »MESSA DA REQUIEM« a tre voci dispari (Contralto - Tenore - Basso) con accompagnamento di organo. Lit. 12. Pustet Roma (Piazza S. Luigi dei Francesi).

Ovaj je »Requiem« napisan za redovitu uporabu srednjih i boljih zborova, pa jednom naučen ne će tako lako ispasti iz repertoira. Osim što je sa glazbene strane dotjeran, veoma je u sebi radi konstrukcije zanimiv in raznolik koli naravnim medjusobnim imitacijama medju pojedinim glasovima toli spontanom melodijom, koja izgleda nepresušiva, kako i u ostalim njegovim kompozicijama. Uvjeren sam, da će ga slušateljstvo odmah zavoljeti, a pjevači željeti što prije ponoviti.

ORGANISTOVSKJE ZADEVE.

Iz organistovskega društva v Ljubljani.

Občni zbor podpornega društva organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani se je vršil dne 6. oktobra 1926. Ob desetih je bila za udeležence v stolnici sv. maša s petjem, po sv. maši pa se je vršil občni zbor v restavraciji pri Košaku, ker ni bilo v orglarski šoli prostora na razpolago. Udeležba je bila povoljna. Zbralo se je 35 organistov, torej nad tretjino vseh članov. Predsednik Ivan Zdešar je otvoril občni zbor, pozdravil zborovalce, posebej pa še g. kanonika dr. Kimovca in zastopnika celjskega organ. društva g. Klančnika, pojasnil je na kratko pomen in namen društva, ter priporočal vztrajnost v boju za zboljšanje organistovskega stanja. Spomnil se je v kratkih besedah tudi smrti staroste naših glasbenikov † Ant. Foersterja. Navzoči vstanejo s sedežev in zakličejo slava!

Prečita in odobri se zapisnik zadnjega občnega zbora. Tajnik g. Jerman je podal nato sledeče poročilo:

1. Društvo je imelo od zadnjega občnega zbora, ki se je vršil 6. avgusta 1925, 3 redne seje. Prvo 17. novembra 1925, drugo 27. aprila 1926, tretjo 18. julija 1926. Pri vseh sejah se je delalo na to, kako bi se moglo organistom njih gmotni položaj izboljšati. Sprejetih je bilo 21 novih članov. Rednih članov je danes 87.

2. Podporo je prejelo od društva 13 organistov. Škofijsko podporo: J. Heybal, J. Rems, Ana Lavrič, Ig. Fabiani, Martin Zupet, A. Bohinc, F. Jelnikar,

C. Razpotnik, P. Jerman. Društveno podporo: J. Mrak P. Krulc, A. Skok, P. Jerman. Povrnitev stroškov à 25 Din so prejeli vsi organisti-člani društva, ki so se udeležili pevskih tečajev v Ljubljani, Kranju in Kamniku.

3. Glede dopisa g. Jarha o Organistovskem vprašanju v »Jug. Muzičarju« je bil odbor mnenja, da so nekatere stvari bile neprimerne, ki bi organistom prej škodovale kakor pa koristile. Od lanskega občnega zbora so začeli razni listi pisati o razmerah organistov v prilogi zboljšanja njihovih plač. To je v toliko dobro, da se je začela javnost zanimati za naše razmere.

4. Na občni zbor štajerskega društva je bil odposlan zastopnik našega društva.

5. Pri seji 27. aprila 1925 smo sklenili, naj bi se organistom službe izboljšale potom konkurenčne obravnave. Poslali smo v tem smislu vlogo na konferenco dekanov; naj bi vsi župni uradi dali našemu društvu natančne podatke, koliko znaša služba organista in cerkvenika v dotičnem kraju. Zato smo sklenili, poslati na župne urade vpraševalne pole, katere naj bi se izpolnile sporazumno z organistom. Ako se to izvrši, bi se organisti lahko informirali pri društvu, kadar prosijo za kako službo. Tudi bi ne bilo vednega tarnanja, da organisti ne prejema jo toliko kot se jim je ob nastopu službe obljubilo. G. Zupan je opozoril odbor na nekatere izpremembe glede starostnega zavarovanja, ki jih je objavil Uradni list.

Predsednik je opomnil na morebitno izpremembo društvenega imena.

Blagajnik g. St. Premrl poroča: Od zadnjega občnega zbora l. 1925. do začetka avgusta 1926. so prejemki znašali 5397 Din, in sicer: vpisnina in članarina 2777 Din, 1 prispevek v vdovski sklad 20 Din, 1 dar 100 Din in prispevek kn.-škof. ordinariata 2500 Din. Izdatki so znašali 4250 Din, in sicer: škofijska podpora članom 2500 Din, društvena podpora 1050 Din, prispevki članom pri pevskih tečajih 450 Din, povrnitev stroškov odbornikom k sejam in predsedniku na občni zbor v Celje 187 Din, poslovni stroški 63 Din. Sedanje društveno premoženje znaša: v gotovini 225 Din, pri čekovnem uradu 375 Din 46 par in pri Ljudski hranilnici vloženih 2002 Din 92 par (z obrestmi vred od 1. jan. 1926). Skupaj 2608 Din 38 par.

V svrhu skupnega in vzajemnega delovanja za zboljšanje organistovskega stanja v celi Sloveniji stavi g. St. Premrl predlog, naj bi se obe društvi, ljubljansko in celjsko, preuredili tako, da bi bili v celjskem, oziroma v štajerskem društvu organizirani organisti iz mariborske škofije, v ljubljanskem pa oni iz ljubljanske škofije. Obe društvi naj bi imeli enotna pravila in naj bi zato posebej izvoljeni zastopniki obeh društev tvorili nekak vrhovni odbor, ki bi celo organizacijo vodil po enotnem načrtu. Občni zbor je predlog sprejel. Čim se bo tudi celjsko društvo izreklo za ta predlog, se takoj začne delati za uresničenje tega načrta.

G. kanonik dr. Kimovec je pojasnil položaj in razmerje društva do škof. ordinariata in do župnih uradov. Povedal je, koliko more društvo zahtevati, oziroma koliko zahtev more ali ne more od teh uradov izsiliti. Poročilo delegata pok. zavoda v Ljubljani je izostalo, ker je bil dotični nujno službeno zadržan. V društvo so bili na občnem zboru sprejeti sledeči organisti: Vinko Medved, organist v Šmartnem pod Šmarno goro, Josip Cajhen, organist v Šmartnem pri Litiji, Anton Vrhovnik, organist pri Sv. Križu pri Litiji, Leopold Mejač, organist v Tržiču in Albin Sever, organist na Brezovici pri Ljubljani.

Zastopnik celjskega društva g. Klančnik pove v par zgledih, kako so pri njih uredili in zboljšali plačo temu ali onemu organistu. Predlaga, naj bi se še enkrat poskusilo, kakor že svoj čas, sklicati nekakšno anketo zastopnikov obeh društev, obeh ordinariatov in županske zveze, da se posvetujejo, kako rešiti organistovsko vprašanje. Predlog je bil sprejet. G. dr. Kimovec predlaga, naj

se društvo obrne do naših poslancev s prošnjo, da izposlujejo, da bodo zopet davčni in ne občinski uradi pobirali zneske, ki so določeni pri konkurenčnih obravnava h za organiste. Občini bi bilo to v veliko olajšavo in bi se morda potem ne branile tako konkurenčnih obravnava h. Priporoča, naj se društvo obrne na škof. ordinariat in prosi, naj isti vpliva z vso svojo močjo na župne urade, da se povsod tam, kjer ni za organista zadostno preskrbljeno, uvedejo konkurenčne obravnave, ker le na ta način je upati na izboljšanje. Občni zbor je oba predloga sprejel, nakar je predsednik zaključil občni zbor.

Vprašalne pole o zadevah organistov je kn.-šk. ordinariat dogovorno z našim društvom razposlal vsem župnim uradom ljubljanske škofije. Do sedaj je društvo prejelo vrnjenih in izpolnjenih že 146 pol. Ko bo zbran ves material, bomo o sedanjem stanju organistov ljubljanske škofije poročali v »C. Gl.«. — Vsi tisti organisti, ki vprašalne pole morebiti niso prejeli, jo dobe pri župnem uradu. Vsakteri naj na vprašanja točno odgovori, župnik pa naj potrdi, ali so podatki pravi in resnični. Čim točnejše podatke o stanju organistov bosta imela kn.-šk. ordinariat in društvo organistov v rokah, tem lažje bo nadaljnje delo in nadaljnji ukrepi za ureditev in zboljšanje organistovskega vprašanja.

Duhovne vaje za organiste in cerkvenike bodo v »Domu duhovnih vaj« pri oo. jezuitih v Ljubljani od 22. do 26. novembra. Kdor se jih namerava udeležiti, naj se pravočasno priglasi. Stanovanje in oskrba za vse tri dni stane 120 Din. Za organiste in cerkvenike poravnajo to vsoto dotične cerkve.

Andrej Pervanja, prav spreten organist in pevovodja, stanujoč Prosek 8, oženjen, išče službe kot organist ali v kakem glasbenem zavodu. Ima lepo priporočilo od svojega župnika.

Franc Klančnik:

ORGANISTI IN POSTRANSKI ZASLUŽEK.

V »Cerkvenem Glasbeniku«, štev. 9., 10., neki gospod župnik odgovarja organistom, kateri baje tuintam nekoliko v časopisih udarijo po nekaterih župnikih. Pri tem omenja tudi slabosti nekaterih organistov, ki sicer niso zelo težkega značaja, vendar pa niso na mestu. Moje mnenje je, da se pač v vsakem stanu najdejo ljudje različnih narav. Povsod se najdejo med dobrimi tudi slabi.

Da organist ne more ob današnji plači izhajati, je jasno. Na vsak način si mora iskati kakšnega postranskega zaslужka. Poudarjam iskati, kajti danes se tudi postranski zaslужek ne najde tako lahko. Zato se tem bolj čudim takšnim organistom, katerim župnik preskrbi postranski zaslужek, pa ga nočejo! Takšnemu organistu pač ni mogoče pomagati. Srečen organist, ki mu predstojnik skrbi tudi za postranski zaslужek. Drugi si jih moramo sami iskati. Moje mnenje je, da kjer je organist obenem tudi cerkovnik, ima — če je priden — dovolj dela s tema dvema službama. Ako se hoče vsak dan le nekoliko vaditi v igranju, prepisovati note, naštudirati skladbe za prihodnji praznik, v redu in snagi imeti cerkev, zvonjenje itd., mu pač ne preostaja veliko časa. Opravljam obe službi že 26 let in imam o tem dovolj skušnje. — Za duhovnike je izrek, da, kdor služi oltarju, naj tudi od oltarja živi. Ravno tako bi naj bilo pri organistih in cerkvenikih. Kdor služi cerkvi, naj tudi od te živi. Ako ljudstvo vzdržuje toliko učiteljstva in drugega uradništva, bi še preživelo tudi organista. Treba je začeti s temeljitim delom in dobro voljo, pa bo šlo. To pa bi se naj začelo »od zgoraj«. Organisti sami so pri tem brez moči. — Dokler pa to vprašanje še ni rešeno, si naj vsak pomaga s kakimi postranskimi zaslужki.

Pri tem takoj poudarjam, da o organistih-rokodelcih ne more biti niti govora. Obrtni red je strog in zahteva za vsako obrt 3 letno učno in 2 letno pomočniško dobo. Mislim, da bo malokateri mladenič po prestanih petih letih še dobil željo iti še 3 leta v orglarsko šolo. Posledica bi pač bila, da ne bo mojster ne v eni ne v drugi stroki, ampak bo bodisi obrtnik bodisi organist le »šušmar«. Od takšnih organistov je nemogoče pričakovati napredka cerkvene glasbe.¹

Kot praktične postranske službe priporočam sledeče:

1. Zastop za zavarovalnice.
2. Zastop za prodajo poljedelskih, šivalnih in tudi drugih strojev.

Iz izkušnje vem, da to vsakemu agilnemu organistu daje lepe postranske dohodke.

Obe organistovski društvi bi naj pri Vzajemni zavarovalnici stavili predlog, da naj ista, kjer ima zastopstva, v prvi vrsti nastavi za zastopnika tamošnjega organista, seveda če ta sprejme zastopstvo in če je tega zmožen. Sicer se pa temu vsak hitro priuči. V mnogih krajih ima Vzajemna zavarovalnica za zastopnike ljudi, kateri so gmotno zelo dobro situirani in jim nikakor ni potreba iskati postranskih zaslužkov, med tem ko organist trpi pomanjkanje in nima zaslužka.

Dober zaslužek daje tudi prodaja strojev. Jaz n. pr. pri tem zaslužim veliko več kot organist in cerkvenik. Dobijo se prav solidne firme, katere prav rade oddajo zastopstvo organistom, ker vedo, da so organisti v svoji župniji dobro vpeljani. Za Štajersko n. pr. priporočam firmo Ferdo Smola, Št. Jurij ob južni železnici. Imenovani gospod mi je sam rekel, da bi rad v vsakem kraju imel organista kot zastopnika.

3. Organistom naj bi dali službe občinskega tajnika, pri posojilnicah, konzumih itd. Pri tem se žal veliko greši. Od mero-dajnih činiteljev se večkrat nastavijo osebe z lepimi penzijami in dohodki, ubogega organista pa prezrejo. V vseh takih krajih naj bi jim bil za zgled gospod župnik-dopisnik v zadnjem »Cerkvenem Glasbeniku«, kateri se je brigal za zaslužek organista. Čast mu!

Glede postranskih služb pa imam še eno sodbo in ta je, da jih ne smemo preveč poudarjati. Kaj rado se zgodi, da postranski zaslužek nese veliko več kakor glavni poklic. Posledica je, da se organist bolj poprime tega, kar mu več nese in zanemarja glasbo in cerkev. Saj mu ne moremo niti zameriti. Vsak dela za to, da se preživi in kar mu več nese, tega se bolj poprime. Ravno vsled tega je tudi že veliko odličnih organistov pustilo to službo in si poiskalo druge službe. To je velika škoda na cerkvenoglasbenem polju.

Nikakor ne moremo zahtevati od organista, katerega takorekoč noč in dan skrbi, kako bo preživel svojo družino, da se bo z vnemo trudil za glasbo. To vem iz lastne skušnje. Imam ženo in 6 otrok. Leta 1925 sem dobil za celo leto kot organist in cerkvenik v denarju in naturalijah ca Din 4500.—. To bi bilo samo za dva meseca. Drugo si moram zaslužiti s postranskim zaslužkom. Za to boro plačo poleg drugega dela, vadim in učim 2 zbora, mešanega in moškega. Za vse moje prošnje za popljšanje plače pa najdem gluha ušesa. Zato mi je tudi umrlo skoro vse veselje do glasbe in mi je že nekako v breme, katerega bi se rad otresel. Takih organistov pa poznam zelo veliko. Zato kličem vsem, katerim je napredek cerkvene glasbe pri srcu: dvignite se in pričnite z delom za izboljšanje gmotnega stanja organistov.

¹ A dejstvo je, da imamo tudi prav dobre organiste, ki znajo tudi kako obrt. — (Uredništvo.)

KONCERTNA POROČILA.

I. **Koncerti v Ljubljani.** 4. oktobra je bil prvi koncert v sedanji sezoni. Pripredil ga je koncertni pevec William Gwin, rodom Amerikanec, ki je dovršil svoje glasbene študije na pariškem konservatoriju. Že lani je nastopil v Ljubljani. Redno koncertira v Franciji, Angliji in Ameriki. Letos je dal pri nas koncert, obstoječ iz novejšje francoske pesmi (Faurè, Roussel, Ravel, Poulenc in Debussy), iz angleške pesmi 17. stol. (Lawes, Purcell) in zamorskih pesmi, ki so edine amerikanske res ljudske pesmi, izredno zanimive in izvirne v svoji melodiki in ritmiki, katerih besedila so vzeta največ iz sv. pisma starega zakona, pristrčne in prijetno se glaseče v svoji naravnosti in deloma naivnosti (n. pr. želja zamorca, da bi v nebesih sedel in harfo igral, ali pesem o vesoljnem potopu, ki v njej zamorec venomer ponavlja refren: »Kajne, Mojzes, kako je deževalo?« itd.). G. Gwin je cel spored podal kar moč dostojno s plemenitim, poglobljenim prednašanjem, dasi šibkim glasom. Spremljal ga je na klavirju g. prof. L. M. Škerjanc. — 15. oktobra je koncertiral naš rojak pianist Ivan Noč, ki je letos dovršil svoje konservatorijske študije na Dunaju in deluje sedaj kot profesor klavirja na konservatoriju Glasbene Matice v Ljubljani. Njegov spored je nudil v prvem delu štiri klasična dela: Mozartovo fantazijo v C-molu, Hummelov Rondo v Es-duru, Gluck-Brahmsovo Gavoto in Beethovnova zadnjo sonato op. 111. Vzorno je igral zlasti Mozarta in Hummela, Beethovna je podal tehnično vse hvale vredno, ni pa še izžrpal vseh globin te gigantske skladbe. V drugem delu je izvajal dva Chopinova preludija, Mazurko in Valček, dva Debussyjeva komada, eno Ravelovo in eno Lisztovo skladbo. Noč je brezdvomno v tehniki prvovrsten in z lahkoto obvlada in odigra najbolj vratolomne stvari. V koncertu kot takem pa je nudil premalo novega, kar bi pri nas še ne bili slišali. — 18. oktobra je pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« pripredilo v frančiškanski cerkvi v spomin † Antona Foersterja cerkven koncert. Izvajalo je s sodelovanjem orkestralnega društva Glasbene Matice Foersterjevo krasno sedmeroglasno Ave Maria in istega skladatelja Missa solemnis v A-molu. Pevski zbor je štel okrog 80 pevcev in pevk. Izvajanje pod vodstvom Zorka Prelovca je bilo vobče dobro, je gladko teklo in se z užitkom poslušalo. Vendar pa bi si bili želeli bolj vezanega petja in tudi večje odtehtanosti v dinamičnem oziru. Pri drugem takem poskusu pojde gotovo boljše. Gdč. Špelca Ramškova, članica ljubljanske opere in prva sopranistinja v Zvonovem zboru, je zapela Foersterjev samospev »Domine, in auxilium meum respice« z lepim, prijetnim in polnim glasom, dasi v predavanju nekoliko nesigurno. Podpisani pa sem sodeloval na orglah samostojno s tremi Enrico Bossijevimi skladbami: Entree pontificale, Zalnim sprevodom in Finalom (fugo) iz Variacij v Cis-molu, Fr. Vittadinijevo Elegijo in kot spremljevalec na orglah. Obisk koncerta je bil velik. — 21. oktobra je bolgarski violinski virtuoz Saša Popov koncertiral v dramskem gledališču in igral Brahmsa, Chaussona, de Falo, Debussyja in Respighija. Vse — kakor poročajo dnevniki — zelo dobro. — 28. oktobra smo po več letih zopet slišali našega jugoslovanskega najbolj znanega in najboljšega violinista Zlatka Balokoviča. Dal je predvsem nekaj starejših klasičnih italijanskih skladb: Pugnanijev od Kreislerja prirejeni Preludij in Allegro, Fiorillov Adagio in Tartinijeve Variacije na Corellijev tema. Sledila je angleškega sodobnega skladatelja Johna Irelanda Balokoviču posvečena sonata: Allegro leggiardo, Romanca in Rondo, zanimiva in težka moderna skladba. Staroklasična je bila zopet Bachova Čakona za same gosli, pač ena najiminitnejših skladb celega koncerta. Za sklep pa Sarasatova Andaluška romanca, Gardinerjeva »From the Canabrace«, ena Štolcerjeva, deloma atonalna, dvodelno zložena skladba, ki jo je Baloković zamenjal mesto Manojlovičeve »Igre udovice«, in Nachezovi Ciganski napevi. Baloković je igral topot na Guarnerijevih l. 1732. narejenih goslih. Njegova umetniško dovršena igra je vžigala občinstvo od kraja do konca. Umetnik je navrgel še pet komadov. Prav dobro spremljevalko na klavirju je imel v Miss Miriam Allen iz New Yorka.

II. Koncerti drugod. 5. septembra se je vršil v Mariboru citraški koncert, ki ga je priredil mariborski citraški klub. — 11. septembra je na ljudski univerzi v Mariboru koncertiral dr. Kozinov kvartet iz Ljubljane. — Cerkevni pevski zbor z Ježice pri Ljubljani je priredil 17. septembra koncert v Društvenem domu v Mengšu. — Podružnica Jugoslovanske Matice pod vodstvom g. O. Deva je priredila pevski koncert v Murski Soboti. — 12. septembra se je vršil v Šmartnem pri Litiji o priliki 25 letnice posvetitve župno-dekanijske cerkve cerkven koncert. Sodeloval je tamošnji cerkveni pevski zbor ter izvajal pesmi Riharja, Sattnerja, Gruberja, Premrla, Mlinarja-Cigaleta, Mava in Klemenčiča. Gruberjeva pesem bi bila brez škode izostala. Petje je vodil organist Jereb iz Litije, na orglah spremljal šmartenski organist Cajhen. Zbor je bil dobro pripravljen in prednašanje, zlasti v dinamičnem oziru, hvalevredno. Potrebujemo pa pevci še mnogo izobrazbe v glasu kot takem, v fonetiki, ritmiki in agogiki. Podpisani sem sodeloval s tremi samostojnimi orgelskimi točkami: Guilmantovim Noelom v E-molu, Rheinbergerjevo Vizijo in Canestrarijevem Allegretto festoso. Orgle (Brandlove), žal, niso bile popolnoma v redu. — 26. septembra se je vršil v Dol. Logatcu o priliki rednega občnega zbora Pevske zveze pevski koncert logaškega okrožja. Nastopilo je pet zborov: moški iz Unca (pevovodja Iv. Sterle), mešani iz Gor. Logatca (pevovodja župnik K. Supin), mešani iz Dol. Logatca (pevovodja D. Cerar), mešani iz Žirov (pevovodja A. Jobst) in mešani z Vrhniko (pevovodja A. Grum). Peli so deloma starejše, po večini pa novejše skladbe. Odlikovali so se zlasti zadnji trije prej naštetih zbori. V skupnem zboru so zapeli Ferjančičevo »Slovensko zemljico«, moje »Rože za Marijo« in Klemenčičevo »Oj, pogledjte ptičke!«. — 28. septembra je naš Betetto pel prvič v Mariboru. — 9. oktobra je bil pevski koncert društva sv. Cecilije na Vrhnikih. — Pevsko društvo »Slavec« iz Ljubljane je ob priliki poklonitve na Foersterjevem grobu v Novem mestu priredilo 10. oktobra tamkaj pevski koncert. Vodil ga je prof. Brnobič. — Isti dan je pevsko-godbeni odsek prosvetnega društva v Radovljici priredil pevski in godbeni koncert. — 17. oktobra je priredil ljubljanski cerkveni zbor frančiškanske župnije pod vodstvom P. H. Sattnerja cerkven koncert v kapucinski cerkvi v Škofiji Loki in korist poplavljenecem. Izvajal je 16 točk, med njimi 13 od slovenskih skladateljev: Premrla, Kimovca, Hochreiterja, Sattnerja, Bunca in Jobsta; od ostalih treh pa Rihovskega ofertorij Beata es, Mittererjev »Magnificabitur Christus« in Credo iz Reficejeve maše Kraljice mučenikov. — 24. oktobra je bil na Jesenicah koncert pevskega društva »Scva«. — 20. oktobra je bolgarski violinist Saša Popov koncertiral v Celju. — 24. oktobra se je vršil cerkven koncert v župni cerkvi sv. Petra in Pavla v Ptujju. Sodelovali so prof. Franjo Dugan in njegov sin Čedomil (orgle) ter P. Kamilo Kolb (baritonist), vsi iz Zagreba, in Slovensko pevsko društvo iz Ptujja pod vodstvom F. Frasa. — 5. novembra je bil ravnotam koncert pianista prof. A. Trosta z Dunaja. — Isti dan je koncertiral Tržaški godalni kvartet v Mariboru. — 7. novembra je koncertiral pianist A. Trost v Kamniku. Na Viču pa se je isti dan vršil cerkven koncert, ki ga je priredil cerkveni pevski zbor ljubljanske frančiškanske župnije pod vodstvom P. H. Sattnerja.

St. Premrl.

DOPISI.

Marija Nazaret v Savinjski dolini. Obljuba dela dolg. Imam navado, iz vsakega kota se enkrat oglasiti v »C. Gl.«. Danes nekoliko iz Nazareta. — Ko sem pred dobrimi petimi leti nastopil tukaj službo organista, sem našel dosti pevcev: 14 ženskih in ravno toliko moških glasov, vrhu tega še par pevcev-goriških beguncev. A kaj, ko pa ni bilo prave edinosti. Starejše pevke so prihajale zjutraj, mlajše pa k poznemu opravilu; združil jih je samo sv. večer. Najtežje je bilo radi pevskih vaj: eno in isto naj dvakrat

učim. Ne, to ne bo. Po mnogem prizadevanju dosežem vendar združenost, nakar smo imeli kolikor mogoče vsak teden po dve pevski vaji. Naučili smo se nekaj, stremeli za novejšimi skladbami, navadili se celo za koncert v Gornjem gradu, ki ga je priredil tamkajšnji pokojni pevovodja Sodec z združenimi pevci cele dekanije, izvzemši par župnij; nastopili smo tudi samostojno s par pesmimi. Res, takrat so pevci pridno hodili k vajam, in pokazalo se je, da trud ni bil zastonj.

Pevci niso bili dosti vajeni latinskega petja, drugi ljudje še manj; a jaz se tega nisem ustrašil. Česar sem od mladosti vaje, tega se držim. Navzlic vsemu oporekanju sem dosegel, da smo v teku enega leta peli vse po liturgičnih predpisih. Da jih nisem preveč ustrašil s koralom, sem vzel najprej figuralne štiriglasne Weirichove introite; potem pa smo se lotili tudi tradicionalnega koralala, ki se sedaj pogosto poje. Graduale recitiramo; če je časa več, pojemo Griesbacherja, Foersterja. Ofertorije Gollerjeve, Ebnerjeve, Treschove ali 3glasne Griesbacherjeve za enake glasove in tudi iz priloge »Cerkvenega Glasbenika«. Komunije pojemo koralno ali recitiramo; sementerte vzamemo Weirichove. Starejši pevci so znali že prej latinske maše: Foersterjevo sv. Cecilijo, Hladnikovo rožnega venca in Schweitzerjevo angelov varihov. A vse to se je tekom časa nekoliko ohladilo. Drezati sem moral vnovič in smo se naučili Hribarjevo mašo sv. Antona (»C. Gl.«), potem Gruberjevo sv. Ane, Faistovo v D-duru, Gollerjevo sv. Alojzija, Gruberjevo drugo nedeljsko in »Salve Regina«, Griesbacherjevo »Stella maris« in Gollerjevo »Loretto«. Za tihe maše smo se posluževali poleg starejših skladb tudi naših novejših. Dobro nam služijo priloge »C. Gl.«, ki so čim dalje bolj uporabne. Za Božič smo kaj radi peli Premrlovo »Le spi« in iz njegove zbirke »10 božičnih« ter Sattnerjeve božične. Naposled nas razveseljuje Mav s svojimi čvrstimi skladbami, Sattner s Planikami, Kimovec z evharističnimi pesmimi. Mislim, da je cerkven pevodnja danes preskrbljen z vsem potrebnim; različen material se mu nudi od vseh strani. — Ker pa naše pevke tudi Requiem rade pojo, smo se naučili B. Steinov, za večje potrebe pa Griesbacherjev 4glasni op. 73. Sam pojem največkrat iz Griesbacherjevega repertorija, kakor tudi njegov op. 139., potem Stögbauerjev, Mittererjev, Gollerjev, Wittov in koralni Requiem.

Toliko za enkrat. Sedaj se pa še drugi sošedje oglasite in napišite kaj, zakaj iz Štajerske se malokdaj kaj sliši. A to ni prav. S poročili se ravno vnemamo za dobro stvar.

Naj omenim še to, da je dober namen pri našem opraviilu zelo važen. Vsi cerkveni pevovodje naj bi ga večkrat obudili, zlasti pred pevsko vajo in pred opraviilom na koru. Veliko laže bi potem prenašali ta težavni posel. S samim stokanjem in vzdihovanjem po boljših plačah se malo doseže. Mislimo tudi na kaj vzvišenejšega in ljubi Bog bo trud blagoslovil.

Fr. Teofil Vodeb.

Iz Idrije. Dne 31. avgusta se je od nas poslovil kaplan g. Janko Žagar. Naporna služba in slabotno zdravje vsled hude rane, dobljene v vojski, ga je prisililo, iskati si lažjega mesta. Štiri leta je tu vodil cerkveni zbor. Da je bil poslovilni večer prav prisrčen, da se mu je izročil duhovni šopek z obilnimi darili: toliko sv. maš, obhajil, križevih potov, eno uro pred Najsvetejšim itd., da so mu na meji župnije otroci zastavili pot, se še enkrat zahvalili, ga obsuli z velikimi in malimi šopki in cveticami, ni nič posebnega. To se zgodi po lokalnih razmerah povsod in radi tega ne bi pisali v Cerkv. Glasbenik. Bilo je pa še nekaj, kar pri enakem slovesu še nismo slišali ne brali.

V torek 31. avg. je g. Žagar tu zadnjič maševal ob 6. uri, ob 8. uri se je že odpeljal na svoje novo mesto Ledine nad Idrijo. Pri sv. maši mu je še enkrat pel celotni pevski zbor, po maši pa so šli vsi pevci in pevke s kora v cerkev pred veliki oltar, poklekli pri obhajilni mizi in darovali sv. obhajilo gospodu v zahvalo obenem s prošnjo, naj ga na novem mestu blagoslavlja Oni, ki prebiva v tabernaklju. Bil je ganljiv prizor, ki je marsikateremu izvabil solzo v oči, posebno še, ker jim ni noben prigovarjal, naj to stoře, temveč so se kar sami od sebe nehote zbrali pred Najsvetejšim.

Bere se in tudi govori, da je idrijski cerkveni zbor najbolj številen in tudi najboljši v Julijski Benečiji. Lansko leto je romal pevski zbor na sv. Goro pri Gorici. Bilo nas je ravno 50. Peli smo pri 2 mašah, pri litanijah moški kvartet pred oltarjem,

zbor na koru; vse slovensko. Ondotni gvardijan — trd in izrazit Italijan — je prosil idrijskega dekana, naj pride idrijski cerkveni zbor tudi takrat, ko se bo dovršena bazilika slovesno blagoslovila in naj prevzame zbor vse takratno petje.

Letos 22. junija, na dan sv. Ahacija, je došlo 7 gospodov, med njimi 4 duhovni iz stare Benečije, v Idrijo k slovesni sv. maši in procesiji. Na vprašanje, kaj da jih je privedlo tako daleč, so odgovorili: »Tolikokrat smo slišali hvaliti Vaše petje, da smo sklenili, ob kaki priliki priti Vas poslušat. In ker smo zvedeli, da je na ta dan obilo latinskega in slovenskega petja, smo se vzdignili na daljno potovanje. Ni nam žal ne pota ne stroškov. Hvala Vam na užitku!« — V nedeljo dne 5. septembra letos je prišlo iz Čedad — Cividale — 62 ljudi k sv. maši ob 10. uri. Tam imajo neko ustanovo za lepo petje in velik zbor vodi bančni uradnik. Povpraševali so, kedaj bi bilo najbolj ugodno slišati idrijski zbor in ko so slišali, da prvo nedeljo v mesecu, je prišlo ob 9. uri v Idrijo že 50 pevcev in pevk in 12 prijateljev glasbe. Bili so pri maši in popoldne pri molitveni uri, potem pa se odpeljali, da so še pravočasno doma. Z urnim avtom so rabili 4 ure. Pred odhodom se je pevovodja zahvalil: »Abbiamo molto d'imparare da Voi« itd. v superlativih, kakršne ima le italijanski jezik. Saj je celo večkratni ministrski predsednik Nitti v zbornici javno povedal: »Noi siamo grandiosi nelle parole« — »Mi svo velikanski v besedah«. Zato ne bom ponavljal hvalisanja, obžaloval je le, da v Čedadu in okolici pojo v cerkvi le moški, za dečke se ne spleča trud; in vendar je največ klasične cerkvene italijanske glasbe za mešani zbor. »Naše cerkveno petje se niti oddaleč ne da primerjati z Vašim.«

Zakaj tako vleče naše petje? Ono obhajilo dne 31. avgusta odgovarja. Znano je, da je bila tekma med opernim pevcem in duhovnom-pevcem bolj srednje vrste. Pela sta prefacio. Operni pevec je porabil vse fineše za solopetje in sam imel prijeten, močan in obsežen glas. Duhoven je bil bolj ponižen, a zato pel s pobožnim srem. Zmago so prisodili njemu. Marsikateri zbor ima krasne glasove, tudi natančno se nauče, le v srce ne seže. Zato glejmo, da bo zbor nekako zgled v lepem vedenju, da bo pobožne pesmi res pobožno pel, pa bo iz srca šlo tudi v srce. In ta namen in edino ta namen imajo gornje vrstice.

M. Arko.

Karlovac. Primo sam »Cerkveni Glasbenik« i najlepše Vam se zahvaljujem na dobroti što ste mi ga poslali. Moram priznati, da sam sa velikim veseljem čitao i pročitao svaku stranicu i rečenicu i mnogo sam naučio iz njega. Bio sam prije veliki protivnik moderne struje u glazbi, ali čitanje u Vašem »Cerkv. Glasbeniku« mi je dalo nove nazore i danas ja tako oštro ne osudujem modernu struju u crkvenoj glazbi, kako sam to prije činio. Glazbeni dio »Cerkv. Glasbenika« mi se također veoma sviđa osobito od M. Železnika. Njegove pjesme, sve tri štampane u br. 5—6, već sam naučio pjevati svoj novi mješ. zbor na »Assumptio«.

Moram Vam naime saopćiti, da nijesam više na Trsatu, nego da sam premješten u Karlovac. Ovdje imam lijepe orgulje i prve orgulje u Hrvatskoj od I. Milavca. Orgulje imaju 2 manuala sa 19 registrov. Imam zbor od 11 soprana i 5 alta, muški pjevaju samo na velike blagdane. Primitite iskren pozdrav — **P. Pankracije Vupora.**

Ruma. (Srem). Ruma je precej veliko, prijazno mesto blizu Beograda. Ima okrog 21.000 prebivalcev; med temi 13.000 katoličanov, kakih 6000 pravoslavni in nekaj muslimanov, judov itd. Kdor je prijatelj petja in glasbe, se bo gotovo zanimal, kako se kaj poje v tem lepem kraju. Ne morem sicer še dosti poročati, ker sem še malo časa tu. A nekaj hočem vendarle.

Po večini je tu vse nemško (tu je nemška kolonija kakor n. pr. na Kranjskem Kočevje); nekaj je srbsko-hrvatskega življa. Tudi petje je v prvi vrsti nemško, in sicer največ ljudsko. Organist spremlja petje ob navadnih nedeljah iz knjige »Orgelbuch zu dem Gesangbuche der Erzdiözese Wien«. Ljudstvo poje na koru in po cerkvi enoglasno iz malih pesmaric. Ljudstvo je za petje nadarjeno in se dobe tudi prav lepi glasovi. Treba pa bo pričeti tudi z rednimi vajami in tudi z večglasnim petjem. V oktobru imamo rožnvenško pobožnost ob 7. zvečer: litanije z blagoslovom po rimskem obredu. Ob nedeljah so pete litanije. Pri tem sem prišel prvič nekoliko v zadrego.

Naročeno mi je bilo, naj pojemo litanije Matere božje (tu ne začne duhovnik peti, temveč ljudstvo z orglami). Kako pojde to, sem si mislil, ko nimam not! Med rožnim vencem pokličem nekega starejšega gospoda, pa ga vprašam: »Kako naj pojemo litanije, ko ni not? Zažvižgajte mi, prosim, na rahlo začetno melodijo; potem že pojde.« In šlo je res. Petje sem moral sproti zasledovati in spremljati. Tudi pri kaki Marijini pesmi se mi je že to dogodilo. Ta dar mi je Bog dal, da če le enkrat začetek melodije ujame, gre potem spremljanje srečno do konca. — Tak slučaj sem imel tudi pri Sv. Barbari v Halozah. Tam je lepa navada, da začne ljudstvo ob nedeljah in praznikih, ko se sv. maša in umetno petje konča, peti po cerkvi med obhajanjem primerne pesmi. Nekatere teh so prav čedne, besedila največ ljudska. Teh pesmi nisem drugod slišal; zato jih polagoma zbiram. Morda se mi trud nekoč splača. Omenjeno ljudsko petje sem vedno spremljal z orglami, kar je petje zelo povzdignilo.

Pa vrnimo se k petju v Rumi! Litanije, ki sem jih prej gori omenjal, so n. pr. take-le:

Enoglasno s spremljevanjem orgel.

Herr er - bar - me Dich un - ser! Chri - stus er - bar - me Dich
un - ser! Herr er - bar - me Dich un - ser! itd.

Ta melodija se potem ponavlja do konca.

Pri petju v cerkvi se vrstijo Nemci in Hrvati. Nemci imajo petje tako-le urejeno. Ob nedeljah: prvo nedeljo v mesecu ob 6 zjutraj in ob 10 takozvani »Hochamt«. Drugo nedeljo ob 8, druge nedelje in praznike ob 8 in 10. Večernice razun v maju in oktobru ob treh. V maju je pobožnost zvečer ob devetih, v oktobru ob sedmih in sicer pojejo Nemci vse dni razun petka. Hrvati pa imajo petje prvo nedeljo v mesecu ob 8 zjutraj, drugo nedeljo ob 10. Večernice pa v petkih maja in oktobra. V decembru so svitance (zornice) ves advent do božiča ob 6, drugače približno vsak dan vse leto Requiem z Libero ob ½8. To poje organist sam. Vsako prvo nedeljo v mesecu in ob večjih praznikih sodeluje v cerkvi mestna godba na pihala, semtertje tudi na lok. Tudi sodelujejo ob večjih praznikih tudi neka pevska društva, ki pojo večglasno v zboru.

S službo, ki sem jo dobil po posredovanju g. Josipa Brečka, vodja glasbe v Osijeku, sem zelo zadovoljen. Tu je organist res organist in učitelj glasbe. Kot tak je primerno plačan, da lahko shaja in mu ni treba iskati kruha še drugje. Zasluži pa vseeno kot glasbenik lahko tudi še drugod. Posveti se lahko samo glasbi.

Orgle so tu že čez 100 let stare, prenovljene pa so bile pred štirimi leti. Imajo 15 pojočih izpremenov in pedalno zvezo, manual in pedal pa žal skrajšan. I. in II. manual se zvežeta, če se drugi manual potegne nekoliko na prvega; kaj sličnega nisem videl še pri nobenih orglah. Cerkev je velika, brez stranskih ladij in visoka tako, da petje dobro odmeva v nji. Kor je prostoren. V cerkvi in na koru je električna razsvetljava.

Za sklep hočem povedati še kratko, sicer žalostno zgodnico, ki sem jo doživel dne 13. oktobra t. l., čeravno to ne spada h glasbi.

Popoldne po kosilu se napotim iz Rume proti nekemu hribčku, ki je edini v tem delu Slavonije ter 4½ ure oddaljen od mesta. Nazaj grede pridem proti večeru v neko razdrapano vas, »Ribica« po imenu. Tu si ogledujem majhno pravoslavno in napol razpadlo cerkvico, zadnjih vrat je tudi samo pol. Črez malo časa se vsedem pri zadnjih vratih na stopnico in ogledujem vas; naenkrat pa se priplazijo izza zidu štirje črni raztrgani možje (civilisti), s starimi puškami in pomerijo proti meni. V strahu sem jim dejal: »Molim Vas, šta sam Vam učinio.« Potem se prikaže neki mlad, bolje oblečen mož in zavpije: »Ne pucati, počekajte!« Proti meni pa: »Šta radiš tu, gde legitimacija?« Na njegovo povelje sem moral takoj iti med tisto druhaljo za njim v neko pisarno. Pridem notri in mu pokažem k sreči legitimacijo, ki je sicer nikdar seboj ne vzamem na kak sprehod. Možakar mi je rekel, da če ne bi imel legitimacije, bi bil brez usmiljena ustreljen, kot jih je bilo že več. Ko mi reče, naj »idem brzo kući«, sem jo urno pobrisal domov. Ribica me ne bo več videla. Doma sem pripovedoval svoj doživljaj in so mi povedali, da v nekatere tukajšnje zakotne vasi sploh ni varno hoditi, ker se malokateri radovednež povrne. Tudi nobenega duhovnika ni med njimi in še danes mi je neznano, kakšno ljudstvo je tamkaj. Dogodek pa me je prepričal, da "je bolj divje narave.

Sicer to ne spada h glasbi, vendar sem Vam hotel povedati, kaj človek vse doživi po svetu, ker se mi kaj takega celo pri vojakih med vojno ni pripetilo. Drugič se bom pa spet oglasil v Cerkv. Glasbeniku, ko bomo v glasbi že kaj napredovali.

Ferdinand Kristl, organist in učitelj glasbe.

Senj, Hrv. Primorje. Ni mi znano, ali je bil že kdaj priobčen v Cerkv. Glasbeniku kak dopis od tukaj, najbrž ne. Zato hočem v sledečem nekaj napisati o tukajšnjih glasbenih razmerah.

Senj je marsikomu poznan po senjskih uskokih in njihovi slavi v prošlih vekih. Dandanes, žal, te slave več nima, postal je malo provincijalno mesto. Tudi trgovina, ki ga je v zadnjem stoletju dvignila skoraj na svetovni sloves, je sedaj popolnoma uničena, to pa radi tega, ker nima zveze z zaledjem.

Pa preidem h glasbi. Glede petja in glasbe v stolnici, žal, ne morem čitatelju postreči s prav nobenimi posebnostmi, ki jih morda pričakuje. Svojtčas, pred kakimi 50. leti, je bilo petje na višku, stolnica je imela svoj lastni orkester in zbor. Vsi člani zbora in orkestra so bili tudi honorirani. Dandanes tega ni več. Stolni kaptol nima sredstev, da bi mogel kaj takega vzdržavati; tako tudi ni misliti, da bi mogel dati pevcem kakšno nagrado. Radi tega si pomagam kakor znam in morem.

Ko sem nastopil tukajšnjo službo, sem skušal spraviti skupaj številen zbor, ki bi odgovarjal potrebam stolnice, kajti moja predhodnika, ki sta bila za g. Adamičem, nista imela sreče v tem, da bi stalno vzdržala kakšen zbor. — Pa tudi meni ni akcija uspela; dobil sem samo kakih 12 do 15 ženskih in 6 moških moči skupaj. Vendar sem se pa tolažil: za prvo silo že bo, sčasoma bo bolje, sem si dejal; toda tudi meni je šel »up po vodi«. S tem zborom sem samo »životaril« 7 mesecev. Seveda je v tej dobi tuintam kateri »odletel«. Ali navsezadnje je skoro vseh »zmanjkalo«. — Marsikdo bo rekel, da so se »babe« skujale in skavsale ali, da so bili osebni interesi temu krivi, kot je pri takih prilikah že vseobča navada; kaj še, — politika. — Samo ko bi ljudje toliko ne politizirali, potem bi še vse šlo. Tako pa to ubija vsak pokret in napredek. Nekaj je pa tudi kriva temu njih indolenca, kakor jim tudi manjka pravega navdušenja. — Nekaj časa sem »reševal« te »krize«, toda, ker le ni bilo pravega reda, sem naredil temu konec s tem, da sem sestavil moški zbor in sedaj je mir. Ostale ženske moči pa držim v rezervi, ker še včasih za izpremembo zapojemo kakšen mešani zbor.

Kaj pojemo? — Kakor je morda nekaterim znano, je v senjsko-modruški škofiji liturgični jezik staroslovenski. Radi tega se poje pri vseh mašah v tem jeziku. Toda

s tem je velik križ. Manjka še namreč in to prav občutno, staroslovenske literature, t. j. maš in motetov, oz. introitov, gradualov itd. Pojemo 2 Misi od Adamiča, 1 od Kolba in od Kukle. Toda to zdaleka ne zadostuje. Radi tega sem moral prirediti nekaj latinskih maš za staroslovenski jezik. Tako od P. A. Hribarja, Hladnika, Gruberja, Griesbacherja, Gollerja, Hallerja. Seveda mi je to prevajanje delalo iz početka malo preglavice, toda kasneje se človek »izmuštra«; ali to bi pripomnil: original le ni, čeprav se kje kako mesto še bolje sliši, kot v lat. izvorniku.

K temu bi izrazil še to-le misel: slovenski skladatelji bi našli morda prav hvaležno polje, ako bi se lotili skladanja maš s staroslovenskim jezikom. Čeprav še nimamo za Slovenijo dovoljenja služiti sv. mašo v tem jeziku, vendar bi morda nekaterim zborom ob raznih svečanostih, ko se mašuje na prostem, te maše prav dobro došle. Pa tudi v cerkvi bodo pri tihih mašah s hvaležnostjo sprejete. Tukaj na Hrvatskem je pa petje in maša v staroslovenskem jeziku pri raznih narodnih svečanostih že došlo skoro v modo. Tako bi bila morebitna bojazen, da bi se skladbe ne razpečale, neupravičena, samo preveč »moderne« bi ne smele biti. Sicer pa, kakor se čuje, dobimo v doglednem času dovoljenje uporabljanja staroslovenskega jezika pri službi božji.

Marijine in evharistične pesmi pojemo nekaj od hrvatskih skladateljev, potem tudi od Premrla, Sattnerja, Kimovca, Hladnika in drugih, tudi od nekaterih nemških, seveda vse to v hrvatskem prevodu.

Na vse praznike pojemo pri slovenskih mašah z spremljevanjem orkestra, kajti za to zmožnih ljudi je tukaj prav lahko dobiti. Seveda samo za »božji lonc«.

Še nekaj o ljudskem petju. Tukaj poje pri vseh blagoslovih, litanijah in drugih sličnih pobožnostih samo narod v cerkvi. Litanij, kakor se n. pr. v Sloveniji opravljajo, t. j. samo molijo, tega načina tukaj sploh ne poznajo; vse se poje. Zato imajo za litanije sila dosti raznih napevov in so nekateri izmed njih jako krasni.

Tukajšnja stolnica ima orgle, oz. je imela, iz okrog leta 1750., napravljene so bile v Benetkah. Predelane so bile pod † Foersterjem, ki je bil tukaj pred 60. leti kapelnik, kolikor sem mogel izvedeti, kajti kakšne kronike o orglah ne morem nikjer dobiti. Orgle je dal letos stolni kaptol renovirati, ker so bile že popolnoma neporabne in skoro niso več odgovarjale svojemu namenu. — Pri tem moram pripomniti, da sem se naravnost čudil, da se ni nobeden prizadetih faktorjev pred vojno potrudil in pobrigal za to, da bi stolnica dobila dostojne orgle, ki bi odgovarjale njenemu položaju. Saj je bil že naravnost škandal, da je stal v stolnici takšen »vergl«. (Ga. Lavrič v Ljubljani se tu ni posebno »iskreno« o njih izrazila; kadar bo prišla drugič v Senj, mislim, da bo lahko mileje sodila.) Ker je vprašanje renovacije orgel postalo navsezadnje že takorekoč akutno, se je kaptol vendarle odločil, da da orgle popraviti. Na nove radi materialnih in gnotnih težkoč ni misliti. — Mimogrede pa moram tudi pripomniti, da so se nekateri protivili mojim predlogom, kako naj se orgle renovirajo. Končno je temu napravil konec g. prof. Dugan iz Zagreba, za kar se mu tukaj tem potom najlepše zahvaljujem. Ravno tako mi je dolžnost, da se zahvalim g. svetniku Sattnerju, ki mi je tudi dal nekatere nasvete glede gradnje, kakor tudi g. prof. Premrlu. Iskrena hvala! — Orgle bodo dogotovljene koncem oktobra, o njih prenovitvi bom poročal kasneje.

Kot sem že prej omenil, so bile dosedanje orgle predelane pod † Foersterjem. In nekaj značilnega je bilo to, da sem dobil vest, da je preminul veliki mož, baš tisti dan, ko smo stare orgle podirali.

Moj dopis pa bi bil nepopoln, ako bi v njem ne omenil nekaj o liturgičnih spevih, ki se rabijo pri cerkvenih opravilih. Pri petih mašah se poje vse po gregorijanskem koralu; pripomniti bi pri tem bilo to: ako se enkrat dobi oz. izda splošno dovoljenje za staroslov. liturgični jezik, bo treba v novem misalu marsikaj popraviti, ker so nekateri spevi, kolikor sem mogel opaziti, slabo prevedeni in stilizirani. (Kolikor se spominjam, je pred nekaj meseci napisal glede dr. Vajsove izdaje »Misi Slavniček dr. Kimovec v Času neko razpravo, v kateri dokazuje, kako so v tej izdaji spevi napačno prirejani in prevedeni. Isto še bolj velja za stare izdaje.) Kot sem prej omenil, se poje pri petih mašah po gregorijanskem koralu, toda pri drugih liturgičnih opravilih,

kot so n. pr. matutin, vespere itd. ter pri pogrebnih pa se uporabljajo, oz. so v navadi tako zvani škofijski koralni napevi, od katerih so nekateri prav krasni. Posebno je veličasten matutin za veliko noč, psalm 94: Pridéte vazradujem se... (Venite exultem), tako da je človek kar zadivljen na bogati in pestri melodiji, in nekaj tujih poslušalcev se je izjavilo, da so imeli vtis, kot bi bili v kakšni cerkvi vzhodnega (grško-katoliškega) obreda. Morda boim o priliki te napeve priobčil v Cerkv. Glasbeniku, ako bo koga zanimalo.¹

Še nekaj o glasbenih razmerah v tukajšnjem Primorju. — V Senju obstoji glasbeno društvo, ki je eno najstarejših v celi Hrvatski. Svojedobno je društvo imelo svojo glasbeno šolo, kakor tudi godbo in zbor; toda vse je propadlo. Tudi sedanja godba, ki je po vojni zopet oživela, je radi nekaterih, ki so bili pri njej vse drugače kot pa glasbeno-idealno zainteresirani, morala tekom baš zadnjih mesecev razpasti. Vsled iste bolezni se je tudi razbilo pevsko društvo »Kranjčević«, še nedavno ustanovljeno, katero je že tudi beležilo znatne uspehe.

Drugače se pa mora meščanstvu še kolikor toliko priznati, da ima za glasbo še nekaj zmisla; tako imam kar 12 učencev za klavir in gosli. — Celo glasbeno šolo. — Toda vsakemu glasbenemu napredku pa zavira pot to nesrečno strankarstvo.

Tudi po drugod ni bolje. Mesta, kot so: Novi, Kraljevica, Sušak in če prištejem še Cirkvenico, so imela svojedobno prav cvetoče »gradske muzike«. Danes je vse mrtvo. Le v Cirkvenico pridejo v sezoni razni salonski orkestri, ki pa, kadar ta preneha, zopet odračajajo.

Koncerta smo imeli v poletni sezoni dva. Prvi koncert je priredilo dne 12. julija pevsko društvo »Obilič« iz Beograda, ki je imelo ta čas svojo koncertno turnejo po Primorju in Dalmaciji. Program je obsegal 10 točk raznih srbskih in hrvatskih skladateljev, kakor tudi E. Adamičevo Večerno. Zbor je na znatni tehnični višini, le v pogledu vokalizacije bi mogel pripomniti, da je bila precej nejasna. Posebno se je to opazilo pri Adamičevi Večerni pesmi.

Drugi koncert je priredilo »Hrv. seljačko pjev. društvo Garič« iz Draganca kraj Čazme (blizu Varaždina). Društvo ima samo moški zbor. Peli so večinoma samo hrvatske nar. pesmi, harm. od Lhotka. Slovenski so peli dve, Nedvedovi: Ljubezen in pomlad ter Na straži. Videlo se je, da je zbor šeše početnik, glasovno še neobdelan. Priznati se jim pa mora, da so dosti dobro pazili na izgovorjavo in dinamiko.

Končam. Prihodnjič še nekaj misli k organistovskemu vprašanju.

L. Pečnik, stolni kapelnik.

Dunaj. Župnija sv. Jakoba XXI. okraj. G. urednik! Blagovolite sprejeti malo poročilo z Dunaja v Vaš list. Tukaj so vedne spremembe duhovnikov. Sedaj imamo že tretjega župnika in petega kaplana v teku 6 let. Dne 30. januarja t. l. je umrl č. g. Siegfried August Kober. Bil je vešč glasbenik; večekraj je igral pri božjih službah orgle, pri slovesnih mašah pa čelo. Bil je blaga duša in jako pobožen. Bil je predsednik deklinške Marijine in mladeniške dijaške družbe. Vse ga je rado imelo, ljubilo in spoštovalo. Visok je bil 2 m, star 32 let. Umrl je vsled operacije slepiča. Kaj se je tukaj pelo, poročam na kratko. Velikonočno nedeljo se je pela »Krönungsmesse« od Mozarta; Haec dies, Reimann; Terra tremuit, Welcker. Pevski zbor je imel 15 S, 16 A, 5 T, 10 B. Instrumentalno je bila maša močno zastavljena, in sicer; tri I., tri II. gosli, viola, čelo, kontrabas, flavta, klarineti, oboe, fagot, rogovi in trombe. Maša je bila dobro naučena, ter se je tudi brez kake posebne hibe prav dobro izpeljala. Sodelovali so razni umetniki, kapelniki in solisti. Prva solistinja, sopran iz gledališča, je dobila plače 40 S (šilingov). Jaz sem imel plače v Št. Petru na Krasu letno 100 K, beri: sto kron; danes enako sto šilingov približno. S tem so bile plačane vse sobotne litanije ter tri nedeljske in tri prazniške službe božje ter vse črne maše in pogrebi celega leta kot organistu.

¹ Prosim. — Urednik.

Pa naj se povrnem zopet k prvotnemu poročilu. V kolikor mi je znano, je Mozart to latinsko mašo sestavil za slavnostno kronanje Marijinega kipa neke župne cerkve blizu Solnograda. Mozart je bil rojen v Solnogradu, kjer je bil tudi stolni organist na orglah, ki še danes obstoje in imajo 100 spremenov s 4 manuali. — Binkoštno nedeljo so peli tu pred začetkom sv. maše: Veni S. Spiritus od Jos. Gruberja op. 80. Missa in G. Max Filke. Gr.: Veni S. Spiritus, Becker. Off.: Confirma, Jos. Gruber op/ 85/III, vse instrumentalno. Na Vseh svetnikov se je pelo sledeče: Missa in h. B. M. V. de Loretto, V. Goller op. 25, zbor in 4 pihala. Gr.: Timete Dominum. Offert.: Justorum animae, Faist, introit in komunijo smo recitirali. O koralu ni duha ne sluha, ta počiva spanje pravičnega. V mesecu maju so šmarnice ob 7 zvečer. 5 minut pred začetkom se poje ena Marijina, poje ljudstvo v cerkvi; potem govor 20 minut dolg, dalje litanije in blagoslov. Potem angelsko češčenje! Po vsem tem se poje še ena Marijina pesem. Red pa je sledeči: v ponedeljek poje cerkveni zbor, v torek kak solist, v sredo pojo same gospe na koru enoglasno, seveda z orglami; v četrtek: solo-duet; v petek: zveza kaf. deklet (Mädchenbund); v soboto: deklška Marijina družba. Enako se poje v mesecu oktobru, ampak samo po končani roženvenski pobožnosti.

Še nekaj naj omenim, morebiti bo to enemu ali drugemu dobro služilo. — Po deželi se prigodi večkrat, da ni mehača o pravem času na kor; ali ga pa sploh ni. Tako se je že tudi meni prigodilo. Tukaj pri sv. Jakobu imajo kakih šest strežnikov. Vsako soboto jim č. g. kaplan napiše red, kako imajo streči in meh tlačiti. Določi enega za ves teden, da tlači meh, drugi pa imajo določeno uro, po dva in dva priti k sv. maši streč. Zato dobijo seveda tudi svoje plačilo. Glede nakupa not, muzikalij in poplačila igralcev instrumentov je postavljen mal kip sv. Apostola Juda v cerkvi pri vratih in kotu z vzdano pušico in napisom: Darujte za cerkveno glasbo; Bog povrni tisočero! Opazoval sem večkrat ter videl mnogo darovalcev, ki so položili svoj obolus za cerkveno glasbo. Vprašal sem pevovodja, če je sv. Juda kaj bogat. Priznal mi je, da se vsak teden precej dobi. Toliko za danes, prihodnje leto zopet kaj. — S spoštovanjem in pozdravom! **Bernard Pirnat**, pomožni organist na Dunaju.

Joliet. — G. urednik! Poročam nekoliko o petju pri evharističnem kongresu v Čikagi. Program petja za evharistični shod je bil docela izpremenjen potem, odkar sem Vam pisal. Na shodu v Chicago, dne 20. junija, smo zapeli J. Aljaževu »Kmetški hiši« v združenem mešanem zboru pevke in pevcí iz Joliet, Chicago, South Chicago in Waukegan. Skupni pevovodja je bil izbran g. Ivan Račić, organist iz Chicago pod istim vodstvom, in iz Joliet pod mojim vodstvom. Čikažani so zapeli »Evharistični tron«, zložil p. H. Sattner, naš zbor pa »Ti Kralj si, Jezus, vsemogočni«, ki je moja skladba.

Za procesijo v Mundeleinu, dne 24. junija, smo imeli pripravljenih 14 pesmi, toda peli nismo nobene, kajti ravno pred nastopom je nastala silna nevihta, ki je razpršila vse ljudstvo na vse strani.

Pesmi, ki smo jih pripravili, so bile sledeče: K. Adamič: Knezi rajski, prihitite; dr. A. Faist: O Jezus, blaženo ime; Ant. Foerster: Glej, vsi zbori serafinski; Ign. Hladnik: Nebeški duhovi; P. A. Hribar: Prečisto Jezusa Srce; dr. Fr. Kimovec: Pozdravljen dom!; Iv. Ocvirk: Jezik, poj skrivnost častito; Iv. Pogačnik: O, kje se bomo tolažili?; Bl. Potočnik: Kje je Jezus, moje želje?; St. Premrl: Hitite semkaj vse stvari; Gr. Rihar: Jezus, dobri Pastir; P. H. Sattner: Komu srce naj dam?; Jos. Sicherl: O Jezus, sladka mana; R. Zupanec: Ti, Jezus, Kralj si vsemogočni.

Vse te pesmi smo namerevali peti v skupnem mešanem zboru, kot smo nastopili za prvo pesem na shodu dne 20. junija; le kot pevovodja bi bil fungiral jaz.

Da bo poročilo popolno, naj še omenim, da smo peli pri pontifikalni maši v Jolietu, ki jo je daroval mil. knezoškof dr. Jeglič, F. Marzo: Missa in »F«, za ofertorij pa Th. Dubois: Ave verum (sopran solo). Med vhom knezoškofa v cerkev smo peli »Ecce Sacerdos magnus« (del istega sem našel nekoč med starimi notami ter sem ga kasneje izpopolnil ter harmoniziral, tako da je po večini moja skladba; kdo je bil prvotni skladatelj, ne vem).

Skladbi »Ti Jezus, Kralj« in »Ecce Sacerdos« Vam prilagam pismo; lahko jih vporabite za ponatisenje v »Cerkvenem Glasbeniku«, ako se Vam zdi vredno.

O priliki obiska mil. škofa dr. Gnidovca dne 6. julija, kakor tudi ob obisku preč. dr. Opeka, dne 9., 10. in 11. julija, smo ponovili isto, kar smo peli ob dr. Jegličevem obisku.

— Kaj so peli po drugih cerkvah, ko so jih obiskali ti gospodje, mi ni znano.

Vse druge podrobnosti o evharističnem shodu itd. so Vam že gotovo znane, ker so jih najbrž opisali že drugi, ki imajo več in boljše zmožnost za opisovanje, kot jo imam jaz.

Prisrčno Vas pozdravlja udani Vam — **Rafko Zupanec.**

OGLASNIK ZA CERKVENO IN SVETNO GLASBO.

Stanko Premrl: **Sveti Frančišek.** Za 700 letnico svetnikove smrti (1226 do 1926). Ljubljana. Samozaložba. Natisk dovoljen od kn.-šk. ordinariata v Ljubljani z dne 28. sept. 1926, št. 3801. Cena 4 Din. — Dr. Kimovec piše o tej skladbi v »Slovencu« (13. okt. 1926): »Skladba je pisana za sopran in alt in klavir ali harmonij. V celoti je zelo vznesena, slovesna, pa se slovesni zanos nekaj kratov prelije v čuvstveno ljubkost, da zazveni mehko kakor pesem ljubezni, plavajoča nad tihimi, pokojnimi logi, mogočna deklamacija se zna umakniti topli melodiki. Sicer je pa skladatelj v želji po čim večji izrazitosti skušal malodane vsaki besedi najti točen glasbeni izraz. Zbori, ki jih ne uplaši že kar vsaka modulacija, bodo pesem z užitkom peli. Tudi mešani zbori jo morejo morda še z mogočnejšim učinkom porabiti, če si iz spremljanja prirede tenor in bas.«

Ciril Pregelj: **Nageljčki.** Pod tem naslovom sta izšli v samozaložbi dve novi pesmarici, od katerih vsebuje prva čez 60 eno- in dvoglasnih pesmi ter je namenjena srednji stopnji osnovnih šol, druga pa prinaša istotako čez 60 dvo- in troglasnih za višjo stopnjo osnovnih šol. — Nam pesmarici nista došli.

Josip Pavčič: **Gozdíč je že zelen.** Narodna pesem kot nagrobnica. Izdalo in založilo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. — Te skladbe tudi nismo prejeli.

Anton Jobst: **Mariji, Src Kraljici! 9 Marijinih pesmi** za mešani zbor z orglami. Z dovoljenjem škofijskega ordinariata v Ljubljani z dne 18. avgusta 1926. Samozaložba. Cena 10 Din. Več izvodov à 8 Din. — Prvo, kar moramo pri tej Jobstovi izdaji novih cerkvenih pesmi ugotoviti, je to, da kaže skladatelj velik in odločen napredek. V teh pesmih je povsem zrel, razvija bogato fantazijo v melodiji, predvsem pa v najrazličnejših harmonijah, ki se kot izrazit hromatik in polnokrven glasbenik v njih razveseljuje, napoje, izživlja. Temu primerno je njegov stavek, zlasti orgelski, nasičen, širokopotezen. Beseda o »prenasičenosti«, ki nam ž njo zadnji čas postrezajo nekateri kritiki, se mi zdi neupravičena in nekak predsodek glede naše novejšje pesmi in nje spremljanja, ki se bo sčasoma — boste videli — razpršil in raztopil v nič. Saj imamo in uporabljamo v orglah samih razne zveze manualov, da ž njimi igro naredimo bolj polno, čvrsto, barveno ali kakorkoliže naj se izrazim. Pa bi ne smeli v stavku samem, v skladbi sami se poslužiti n. pr. višje oktave, tega ali onega vmesnega, harmonijo izpopolnjujočega tona itd?! Vsaka novost v glasbi je imela že od nekdanj svoje nasprotnike, dejal bi zavirače. In zato ni čudno, če se tudi danes pri nas ta ali oni protivi marsikateri novosti in semtertja vsaj navidezni neugnanosti naših mlajših. Čas gre svojo pot.¹

¹ Ali naj komponiramo tako kot pred tridesetimi, petdesetimi leti? Ali ne vidite, n. pr. Lajovčev ali Škerjančev stavek v njihovih samospelih drugače nasičen kot je bil Foersterjev, Nedvedov in starejših? — Tudi očitek glede disonanc, ritma itd. bi že lahko enkrat nehal. Prav po nepotrebnem se je pred kratkim v »Slovencu« privoščil novejšjo slovensko cerkveno glasbo g. Karèl Bervar, ravnatelj orglarske šole v Celju. On hvali Mihelčičeve skladbe in nam jih tako rekoč stavi za vzor. Ko pa je istina in dejstvo, da bi g. Mihelčič sam rad prav po »moderno« zlagal, pa mu žal ni dano.

Jobst je v oblikovanju siguren, tudi spretno obdelava zastavljene motive. Posebno živahen je v modulaciji, zlasti v hitri, trenutni. V marsičem je izviren in samorasel. Njegove pesmi so sicer nekoliko težke, zlasti organist nima lahkega parta. A z marljivo, vestno pripravo gre vse in še s kakim veseljem, užitek in zadoščenjem! Pesmi so lepe, občutene, učinkovite. Med najlepše prištevam štev. 2 s prekrasnim poletom zbora in orgel v sporednih septimnih akordih v višino proti dominantnemu nonakordu. Potem štev. 5, ki je kakor iz enega kova, mojsterska; štev. 6 »Do Marije«, ki jo bodo zbori gotovo ravno tako radi peli kakor mojo; štev. 7 zložena očitno pod vplivom Zeleznikove. Pri tej naj poje baritonist-solist kar vseh prvih 16 taktov in ima daljši hvaležen samospev. Štev. 8 je deloma ljudsko zamišljena, spominja v začetku na mojo tretjo obhajilno »Jezus, k tebi le želim«, a je drugače popolnoma Jobstova. Zanimiva je tudi štev. 9, mogočna zlasti v drugem delu. Nedostatek pri zbirki je samo semtertija nekoliko premalo skrbna korektura. Tudi ni treba pri vsaki pesmi pisati posebej skladateljevega imena; zadostuje na naslovni strani. — Pesmi kar najtoplejše priporočam.

St. Premrl.

Alojzij Mihelčič: **Zavetnici - Materi - Devici** za 700 letnico smrti sv. Frančiška zložil... Celje 1926. Samozaložba. Zelo preprosta, na vso moč lahko izvedljiva skladba, ki bo zborom, preprostost in nehoteno skromnost ljubečim, prav dobro došla. Posebno je uporabna za tretjeredniške prireditve. Najboljši je srednji del. Dobi se pri skladatelju v Celju. Cena 2 Din.

Kimovec.

Zorko Prelovec: **Pevske vložke**¹ k dr. A. Remčevi romantični igri »Zakleti grad«. V Ljubljani, 1926. Založila in izdala Jugoslovanska knjigarna. Cena 12 Din.

Odri, ki bodo dramo uprizarjali, bodo pričujoče pesmi prav z lahkoto, pa tudi z veseljem rabili. Skladbe so jasne, brez vsakršnih težkoč — če izvzamemo dva takta v moškem zboru romarjev. Kar dobro, zlasti samospevi, zadenejo občutje, ki ga besedilo izraža. Zbori se tesno oklepajo najskromnejše oblike narodnega petja. Glasbeni in jezikovni pravopis bi na dveh, treh mestih rahlo pilo brez oporekanja še prenesla. Za spremljanje se da tudi harmonij s pridom porabiti.

Kimovec.

NAŠI GLASBENI LISTI.

Sv. Cecilija 1926, štev. 5 ima sledečo vsebino: Hrvatski glazbeni zavod u Zagrebu (dr. Antun Goglija); Frančišek Ksaver Križman, izdelovatelj orgelj (dr. Josip Mantuani); Nove orgulje u Somboru (Franjo Dugan); O životu i radu Ivana Muhviča (Gjuro Prejac); Komorno-glasbene priredbe v Donaueschingenu (Emil Adamič); Rimska »Schola cantorum« i Raffaele Casimiri (dr. O. Bernardin Sokol); Bilješke iz engleskoga muzičkog života (Vl. D.); Peter Griesbacher (Janko Barlè); Matej Hubad (Janko Barlè); † Franjo A. Košek (o. Anselmo Canjuga); Hrvatsko pjevačko društvo »Graničar« v Novoj Gradiški i njegov jubilej 1926 (Milan Zjalič); Naši dopisi; Glazbena literatura; Pregled štampe o glasbi; Razne vijesti; Vijesti »Saveza hrv. pjev. društava«; Iz Cecilijina društva; Nek je svašta. — Glasbena priloga prinaša 3 O salutaris hostia, ki so jih zložili Peter Griesbacher, Stjepan Lovrič in O. Anselmo Canjuga.

»Pevce« 1926, št. 9—10 prinaša A. Dolinarjev Donesek h glasbeni estetiki, poroča o občnem zboru Pevske zveze v Dol. Logatcu, ocenjuje C. Pregljeve »Nageljčke«, Premrlovo »Slava Brezmadežni« in Mercinovega »Slovenskega pritrkovavca«. Marsikatero pametno misel pove v poročilu iz naših glasbenih listov. Končno so razne vesti. — Glasbena priloga vsebuje sklep I. Ocvirkovega mešanega zbora »Oj polje razcvetenoc«, in nove: Risto Savinovo »Barčico«, tri od pokojnega Antona Svetka prirejene narodne pesmi in pričetek Josip Klemenčičeve »Balade«.

¹ Ali je to »jugoslavenska« tvorba? Doslej smo poznali vložek, vložka; naslov bi se torej glasil: Pevski vložki.

Zbori 1926, šte. 9 prinašajo Emil Adamičev moški zbor »Trije robc« in Martin Zeleznikov mešani zbor »Črez noč, črez noč...«. Štev. 10 pa Vasilij Mirkov mešani zbor »Rokoko« in istega skladatelja sopransolo in moški zbor ali četverospjev »Tolovajc«.

Tamburaš 1926, šte. 7, objavlja dve Emil Adamičevi koncertni Koli; v glasbeno-književni prilogi je nadaljevanje spisa o trzanju in tremoliranju; poročilo o uspehu razpisa nagrad: nagrado v znesku 500 Din je prejel skladatelj Emil Adamič za »koncertno Kolo«, nagrado 300 Din pa skladatelj Ivan Ocvirk (Sinj) za »Idilo«. Sledi pismo iz Zagreba, Naše partiture, Drobne vesti, Glasbeni listi ter listnica upravnništva in uredništva. — Štev. 8 in 9 prinaša sedem narodnih pesmi, za tamburaški zbor priredil Emil Adamič. V prilogi se nahaja dr. Milan Stahuljakov članek o tamburinu in trianglu; Pismo iz Zagreba; Drobne vesti; Naše partiture; Glasbeni listi; Tamburaški leksikon; Ocene; Listnica.

Jugoslovenski Muzičar, 1926, šte. 9. Prvi članek se bavi z dr. I. Belinovicim načrtom glede neposrednih davkov in se dotika pri tem davkov, ki jih plačujejo glasbeniki. Prof. P. Krstić daje splošen pregled o organizaciji glasbenikov v Jugoslaviji. Z. G. ocenjuje Oskar Devove, v V. zvezku izdane koroške narodne pesmi. Locić piše o komorni glasbi v Splitu. Dr. J. Andrić poroča o novih izdajah lužičko-srbskih narodnih pesmi. Fran Mikolić se spominja 40 letnega delovanja g. Ivana Vlašinskega, kapelnika mestne godbe in glasbenega učitelja v Virovitici. Med organistovskimi vestmi nahajamo zapisnik seje Društva organistov v Celju 15. junija 1926. Razne druge vesti. — V šte. 10 je najprej nekaj splošno organizacijskih člankov. V članku »Organistovsko vprašanje« se Josip Brečko zavzema za edinstveno organizacijo slovenskih organistov in pozivlja organiste k složnemu delu. Sledi internacionalni organizacijski pregled, naši dopisi, kulturni pregled, ki Z. G. v njem omenja Štolcer Slavenskega zbore: »Molitva dobrim očima« in »Ptiček veli«, izvedene na letošnjih koncertih v Donaueschingenu in Premrlovo izdajo »Slava Brezmadežni«. Uvaževanja vredne so misli v F. Ks. Pauerovem članku Prava i dužnosti kompozitora: Skladatelj sme iti preko dosedanjih pravil in ubrisati nova pota, a mora hkrati nuditi res pristno, krepko, zdravo glasbo, ne le teoretičnih problemov, refleksij itd. Skladatelj ima pravico zahtevati, da se njegove skladbe izvedejo in slišijo, kakšne so, ne pa da bi javnost šla kar kratko preko njih. Skladatelj ima pravico težiti za novimi glasbenimi izrazi in se radovati novih odkritij v carstvu harmonij. Zidati pa mora na dosedanjem. Dalje omenja list poljske glasbene časopise: Muzyka i spiew, Muzyka, Wiadomosci Muzyczne in Przegląd Muzyczny. Med raznimi vestmi čitamo, da je Zlatko Baloković izročil Jugoslovanskemu krožku v New Yorku 25.000 Din, da se razpiše nagrada za najboljšo jugoslovansko koncertno skladbo za gosli in orkester.

RAZNE VESTI.

Jubileji. Naš skladatelj P. Hugolin Sattner obhaja letos 75 letnico rojstva. — G. Matej Vurnik, organist na Črnučah pri Ljubljani, obhaja 60 letnico rojstva, hkrati 40 letnico svojega organistovskega in skladateljskega delovanja. Njegova soproga Ana pa 50 letnico kot cerkvena pevka. — Skladatelj Anton Jakl, knjižničar licealne knjižnice v pokoju, obhaja letos 30 letnico, odkar deluje kot I. violinist v orkestru ljubljanske opere. — Gdč. Frančiška Goršič, sestra pokojnega orglarskega mojstra Franca Goršiča ter bivša dolgoletna organistinja v Trnovem v Ljubljani, je letos dopolnila 80. leto. — Vse naše jubilarje Bog živi še mnoga leta!

Letos 22. oktobra je preteklo 200 let, odkar je bil v Rihemberku na Goriškem rojen duhovnik Franc Ksaver Križman, slavni slovenski orglarski mojster, umrl v Rottenmannu na Zg. Štajerskem 20. maja 1795. O njem bomo še poročali.

Osebnosti. Za profesorja glasbe na moškem učiteljskišči v Mariboru je bil imenovan g. Josip Bervar, ki je dosedaj služboval v Osijeku. — Naš sotrudnik g. Matija Tomc, dosedaj prefekt v knezoškofijskih zavodih v Št. Vidu nad Ljubljano, se je podal na dunajski konservatorij. — Pri natečaju za zgradbo orgel za zagrebški

konservatorij je bilo delo podeljeno mariborski tvrčki Brandl. — G. Franc Učakar, organist in pletarski mojster v D. M. v Polju pri Ljubljani, je bil na mednarodni razstavi v Rimu odlikovan s častno diplomo, zlato medaljo in palmo velike časti za priznano lepo in umetno pletarsko delo. Čestitamo!

V Šmarjeti pri Rimskih Toplicah je 7. oktobra umrl tamošnji župnik g. Franc Trop v 56. letu starosti. Blagopokojnik je bil prej več let stolni kapelnik v Mariboru, tudi izboren pevec in koralist. Podroben življenjepis tega vnetega duhovnika in zaslužnega glasbenika prinesemo prihodnjič.

V Veliki Polani v Prekmurju je postavil v novi župni cerkvi nove orgle g. Brandl v Mariboru. Stale so 54.000 Din.

V Domžalah gradijo Godbeni dom. Pri polaganju vogelnega kamna 12. septembra je imel skladatelj prof. Emil Adamič slavnostni govor.

V orglarsko šolo v Ljubljani so bili začetkom šolskega leta 1926/27 sprejeti sledeči novi učenci: Arh Franc iz Čemšenika, Boldin Viktor iz Gomilskega, Grandovec Alojzij iz Dobrniča, Knific Alojzij iz Trboj, Korošec Janez iz Sv. Jerneja pri Ločah, Plestenjak Matej iz Butanjeve, župn. Sv. Jošt nad Vrhniko, Turk Edvard iz Loža, Velkavrh Alojzij iz Žazarja pri Podlipi, Vidmar Avguštin iz Kamnice pri sv. Heleni, Vrhovnik Karol iz Tržiča. Vseh učencev je letos v šoli 21. Poučuje 9 učiteljev.

Pouk glasbe na učiteljskih. Ker je ministrstvo prosvete s provizornim načrtom skrajšalo pouk glasbe na učiteljskih (od 4 ure na 2), je Društvo učiteljev glasbe za Slovenijo podvzelo akcijo, da to veliko škodo pri naši glasbeni vzgoji in umetnosti prepreči. Pouk mora ostati, kakor je bil do sedaj.

Zgodovina glasbene umetnosti na belgrajskem vseučilišču. Prosvetni minister je izpopolnil uredbo o belgrajski modroslovni fakulteti z dostavkom, da se na fakulteti predava tudi zgodovina glasbene umetnosti. — Kaj pa na ljubljanskem vseučilišču?

Pri letošnjem izletu slovenskih Orlov in Orlic v Rim je slovenska cerkvena pesem, zapeta v štiriglasnem mešanem zboru, zopet vzbujala občno pozornost. Pri papeževi maši, ki so ji prisostvovali verniki raznih narodov: Francozi, Belgijci, Švicarji, Nemci, Hrvatje in Slovenci, je nad 50 slovenskih pevcev in pevk — ko so drugi narodi zapeli že vsak svojo pesem — zapelo pod vodstvom organista Bižala Hladnikovo »Marija, skoz življenjec. Neki Švicar se je nasproti našim pevcem izrazil: »Čestitam Vašemu narodu, da goji tako lepo petje, kakršnega v življenju še nisem čul. Škoda le, da niste peli med celo mašo!«

Meseca novembra je gostoval v ljubljanski operi svetovnoznani baritonist Sigmund Zalevski, ki je poleg Šaljapina najboljši ruski Boris Godunov.

Prvi intimni operni večer se je vršil v Ljubljani 27. oktobra, posvečen češko-slovaškemu narodnemu prazniku. Nudil je L. Janačkov »Dnevnik človeka, ki je izginil« in pet slovenskih narodnih.

Orkestralno društvo Glasbene Matice namerava v tej sezoni, ki je hkrati 8. leto njenega delovanja, prirediti štiri samostojne simfonične koncerte. Vodila jih bosta skladatelja Škerjanc in Adamič. Ker nam tudi Muzika Dravske divizijske oblasti in Podzveza glasbenikov v Ljubljani ožetata simfonične koncerte, bomo v tem oziru letos dobro preskrbljeni.

Pri Glasbeni Matici v Ptujju se je osnoval komorni godalni kvartet. Sestavljajo ga sledeči gospodje: K. Pahor (I. gosli), B. Orožen (II. gosli), D. Kveder (viola), A. Stritar (čelo). Ali bi pri nas v Ljubljani ne bil mogoč tudi vsaj en godalni kvartet?

Slovenski zvon iz Osrednje Afrike. Začetkom novembra je dospel v Ljubljano iz Kartuma v Egiptu zvon, ulit od A. Samassa v Ljubljani kot opus 1000. leta 1853. In posvečen od knezoškofa Ant. Alojzija Wolfa. V Afriko ga je istega leta vzel seboj z dvema drugima zvonovoma slavni slovenski misijonar dr. Ignacij Knoblar za cerkvico na misijonski postaji Gondokore v Osrednji Afriki. Leta 1882. so uporni Mahdijci porušili cerkvico in ubili zvon. Pred leti so Angleži našli ubiti zvon in ga vrnili katoliškemu misijonu v Kartumu. Najdeni in v domovino dospel zvon je sicer majhen, le približno 30 kg težak, a znamenit pa je.

TO IN ONO.

List »Tamburaš« piše o »Cerkvenem Glasbeniku«: »Če pregledamo material, ki se kopiči leto za letom v »C. Gl.«, moramo priznati, da ne deluje ta list le na povzdigi cerkvene glasbe, ampak da vrši tudi važno kulturno nalogo. V njem bo našel glasbeni zgodovinar vse polno podatkov o glasbenem udejstvovanju Slovencev za razdobje zadnjih 50 let, ki bi bili drugače gotovo pozabljeni.«

I. Mercinov »Pritrkovavec«. Tistim, katerim se zdj zadnje poglavje v tej knjigi težko umljivo, svetujemo, naj dobro proučijo štiri predidoda poglavja (V. do VIII.). Tudi je važno to, da se pri potrkavanju pričnejo udarci najprej na neparna števila, potem šele na parna.

»Impresionist« Bossi. V oceni cerkvenega koncerta »Ljubljanskega Zvona« (»Slovenec« 26. okt. t. l.), ki sem na njem podpisani zaigral tudi tri Enrico Bossijeve orgelske skladbe, primerja dr. Stanko Vurnik Bossija s Foersterjem in ga najde neverjetno revnega. Pravi, da so ga sama votla, a bleščeča sredstva, ki za hip presenetijo, kot raketa pisana, potem pa jih pozabiš itd. Bossi mu torej ni všeč. — G. doktorju svetujem, naj si nabavi knjigo o Bossiju, ki je pred kratkim izšla: »Marco Enrico Bossi« (Edizioni Fiamma, Milano) in ki slika podrobno celo življenje in delovanje slavnega mojstra ter njegovo veličino. Prof. Franjo Dugan pravi v »Sv. Ceciliji« 1926, št. 5: »Zalibože je ime toga velikana kod nas tako reči potpuno nepoznano.« Deloma tudi pri Slovencih! Ko Dugan na kratko očrta Bossijevo življenje in njegova dela (opere, komorna dela, klavirske in orgelske in velike vokalno-instrumentalne skladbe: »Canticum canticorum«, »Il Cieco«, »Il Paradiso perduto« in »Giovanna d' Arco«), pravi, da mu ni le kot slavnemu organistu, temveč tudi kot skladatelju zasigurana nesmrtnost. »Kompozicije Bossijeve odlikuju se velikim poletom, žarkom melodikom i biranom harmonijom, koja je moderna (u dobrom smislu riječi) ter vrlo originalna, a djelomično egzotična.« Italijani slave danes Bossija kot enega svojih največjih. Bossi je visoko cenil Bacha, Beethovna, Wagnerja in Francka in širil po italijanskih konservatorijih smisel za te glasbene velikane. Tudi sam ima marsikaj ž njimi sorodnega. Njegove orgelske skladbe spadajo med najboljša in največja dela v novejši orgelski književnosti. Bossi zasluži potemtakem enako nego in pažnjo od naše strani kot drugi veliki glasbeniki vseh časov.

St. Premrl.

LISTNICA UPRAVE.

Vse tiste naročnike, ki smo jih pred enim mesecem terjali, ki pa še niso vsi poravnali naročnine za leto 1926. v znesku 35 Din, prosimo ponovno in nujno, da to čim prej store. Naročnike na Primorskem prosimo, naj pošiljajo naročnino našemu zastopniku, g. Davidu Doktoriču, Gorizia, Corso Verdi 37.

Z letom 1927. nastopi »Cerkveni Glasbenik« svoje 50. leto. Prosimo podpore od vseh naročnikov, da bomo mogli v prihodnjem letniku nuditi čim največ mogoče in kar najboljše. Položnice za naročnino, ki ostane enaka kakor letos, bomo priložili prvi številki, ki izide v januarju 1927.

Naša priloga. Današnja glasbena priloga (4 strani) prinaša 4 pesmi: Prečisti in nedolžni in Po povzdigovanju, zložil Matija Tomc, Nagrobnico, koroško narodno, priredil St. Premrl in Marijino, gorenjsko narodno, priredil dr. Fr. Kimovec. Posamezni izvodi po poldrug dinar.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani.
Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Ceč.